

Dok.: AVA21229

Udkast til

Forslag

til

Lov om ændring af våbenloven (Våbenformidling mv.)

§ 1

I lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 918 af 10. september 2004, foretages følgende ændringer:

1. I § 4, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter ”bære”: ”eller besidde”.

2. § 6 affattes således:

”§ 6. Det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, i hvert enkelt tilfælde at udføre:

- 1) Våben af enhver art med undtagelse af jagtvåben,
- 2) ammunition med undtagelse af ammunition til jagtvåben,
- 3) materiel til krigsførelse,
- 4) militært simulations- og træningsudstyr,
- 5) maskiner, instrumenter, apparater og andre produktionsmidler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremstilling eller vedligeholdelse af de under 1-4 nævnte genstande,
- 6) dele specielt konstrueret eller modificeret til de under 1-5 nævnte genstande,
- 7) eksplosivstoffer, der er omfattet af forbuddet i § 1,
- 8) software specielt konstrueret eller modificeret til udvikling, fremstilling eller anvendelse af de under 1-7 nævnte genstande, og
- 9) teknologi til udvikling, fremstilling eller anvendelse af de under 1-8 nævnte genstande, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1, nr. 9, gælder ikke følgende:

- 1) Teknologi vedrørende genstande, der er opnået udførselstilladelse til efter stk. 1, når teknologien udføres til samme modtager, som i henhold til udførselstilladelsen er modtager af de pågældende genstande,

- 2) teknologi, der er frit tilgængelig for offentligheden,
- 3) teknologi, som vedrører grundforskning, og
- 4) teknologi, som alene omfatter, hvad der som minimum kræves i forbindelse med patentansøgninger.

Stk. 3. Forbuddet i stk. 1 omfatter både fysisk flytning af genstande ud fra dansk område og ikke-fysisk overførsel til udlandet ved hjælp af fax, telefon eller andet elektronisk medie. Mundtlig overførsel af teknologi pr. telefon eller lignende kommunikationsmiddel er dog kun omfattet, hvis teknologien er indeholdt i et dokument, hvoraf den relevante del oplæses eller beskrives på en sådan måde, at der i alt væsentligt opnås det samme resultat, som hvis oplæsning havde fundet sted.

Stk. 4. Justitsministeren kan udstede forbud mod, at der udføres våben og ammunition af enhver art.”

3. Efter § 7 a indsættes:

”7 b. Det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil,

- 1) som mellemmand at forhandle eller arrangere transaktioner, som indebærer overførsel af de i § 6, stk. 1, nævnte våben mv. mellem lande uden for EU, eller
- 2) at købe eller sælge de i § 6, stk. 1, nævnte våben mv. som led i en overførsel mellem lande uden for EU eller i øvrigt arrangere en sådan overførsel som ejer af de nævnte våben mv.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke handlinger, som foretages i et andet EU-land. Forbuddet gælder heller ikke handlinger, som foretages uden for EU af personer med fast bopæl i udlandet.

Stk. 3. Justitsministeren kan bestemme, at stk. 1 skal gælde overførsel af våben og ammunition af enhver art.

§ 7 c. Det er forbudt at yde teknisk bistand, jf. stk. 2, uden for EU vedrørende kemiske, biologiske eller nukleare våben og missiler, der er specielt udformet eller modificeret til fremføring af sådanne våben, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 omfatter enhver form for teknisk bistand i forbindelse med reparation, udvikling, fremstilling, samling, prøvning, vedligeholdelse eller enhver anden form for teknisk service. Teknisk bistand kan tage form af instruktion, oplæring, overførsel af driftskendskab eller konsulent-service.

Stk. 3. Forbuddet i stk. 1 omfatter ikke:

- 1) Teknisk bistand, der ydes i de lande, som efter Rådets forordning om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse er omfattet af EU's fællesskabsudførselstilladelse, og
- 2) teknisk bistand i form af overførsel af information, der er frit tilgængelig for offentligheden, eller som vedrører grundforskning.

Stk. 4. Justitsministeren kan dispensere fra forbuddet i stk. 1.

Stk. 5. Uanset bestemmelserne i straffelovens §§ 6-9 hører overtrædelse af forbuddet i stk. 1 dog under dansk straffemyndighed, hvis handlingen er foretaget af en person, der på gernings-tidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, selv om handlingen ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde.”

4. § 10, *stk.1, 1. punktum*, affattes således:

”§ 10. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år straffes den, der overtræder §§ 1-2 a, § 2 c, § 2 d, § 5, § 6, stk. 1, § 7, § 7 b, stk. 1, og § 7 c, stk. 1.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2005.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	6
2.	Våbenformidling.....	7
2.1.	Omfanget af dansk våbenformidling.....	7
2.2.	Dansk ret.....	7
2.2.1.	Regler om våbenoverførsler i våbenloven mv.....	7
2.2.2.	Straffelovens jurisdiktionsregler.....	9
2.3.	Internationale instrumenter om våbenformidling.....	11
2.3.1.	EU's fælles holdning om våbenmæglervirksomhed (våbenformidling).....	11
2.3.2.	FN's våbenprotokol.....	12
2.3.3.	FN's handlingsprogram til bekæmpelse af illegal handel med SALW (håndvåben og lette våben).....	13
2.3.4.	Wassenaar Arrangementets retningslinjer ("elements") for effektiv lovgivning om våbenformidling.....	14
2.3.5.	OSCE's dokument vedrørende SALW (håndvåben og lette våben).....	15
2.3.6.	OSCE's principper for kontrol af formidling af SALW (håndvåben og lette våben).....	16
2.3.7.	FN's Sikkerhedsråds resolution 1540.....	17
2.3.8.	Sammenfatning og konklusion.....	17
2.4.	Udenlandsk ret.....	18
2.5.	Våbenarbejdsgruppens forslag og Justitsministeriets overvejelser.....	19
2.5.1.	Hvilke handlinger skal underlægges kon-	19

	trol.....		
2.5.1.1.	Våbenarbejdsgruppens	for-	19
	slag.....		
2.5.1.2.	Justitsministeriets	overvejel-	21
	ser.....		
2.5.2.	Geografisk afgrænsning og	ansvarssub-	22
	jekt.....		
2.5.2.1.	Våbenarbejdsgruppens	for-	22
	slag.....		
2.5.2.2.	Justitsministeriets	overvejel-	23
	ser.....		
2.5.3.	Autorisation og	registrering	24
		
2.5.3.1.	Våbenarbejdsgruppens	for-	24
	slag.....		
2.5.3.2.	Justitsministeriets	overvejel-	24
	ser.....		
2.5.4.	Hvilke våben mv. skal være omfattet af	kontrolordningen	25
		
2.5.4.1.	Våbenarbejdsgruppens	for-	25
	slag.....		
2.5.4.2.	Justitsministeriets	overvejel-	25
	ser.....		
2.5.5.	Tilregnelser og	strafferam-	25
	me.....		
2.5.5.1.	Våbenarbejdsgruppens	for-	25
	slag.....		
2.5.5.2.	Justitsministeriets	overvejel-	25
	ser.....		
3.	<i>Den produktmæssige afgrænsning af våbeneksportkontrollen.....</i>		26
3.1.	Dansk		26
	ret.....		
	.		
3.2.	Internationale	instrumen-	28
	ter.....		
3.3.	Udenlandsk		30
	ret.....		
3.4.	Våbenarbejdsgruppens	for-	31
	slag.....		
3.5.	Justitsministeriets	overvejel-	35
	ser.....		
4.	<i>Ikke-fysisk overførsel.....</i>		35
4.1.	Dansk		35
	ret.....		
	...		

4.2.	Internationale	instrumen-	35
	ter.....		
4.3.	Udenlandsk		36
	ret.....		
4.4.	Våbenarbejdsgruppens	for-	36
	slag.....		
4.5.	Justitsministeriets	overvejel-	37
	ser.....		
5.	<i>Teknisk bistand vedrørende våben mv.....</i>		37
5.1.	Dansk		38
	ret.....		
	...		
5.2.	Internationale	instrumen-	40
	ter.....		
5.3.	Udenlandsk		41
	ret.....		
5.4.	Våbenarbejdsgruppens	for-	43
	slag.....		
5.5.	Justitsministeriets	overvejel-	44
	ser.....		
6.	<i>Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser.....</i>		44
7.	<i>Lovforslagets miljømæssige konsekvenser og forholdet til EU-retten.....</i>		45
8.	<i>Hørte myndigheder mv.....</i>		46
Bilag 1:	Rapport af 14. december 2004 fra Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne om udførsel af våben mv.		
Bilag 1.1:	Skematisk oversigt over internationale instrumenter vedrørende våbenformidling		
Bilag 1.2:	EU's fælles liste over militært udstyr af 17. november 2003 (2003/C 314/01)		
Bilag 2:	EU's fælles holdning af 23. juni 2003 om våbenmæglervirksomhed (2003/468/FUSP)		
Bilag 3:	EU's fælles aktion af 22. juni 2000 vedrørende kontrol med teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP)		
Bilag 4:	Lovforslaget sammenholdt med gældende lov		

1. Indledning

Danmark er i henhold til EU's fælles holdning af 23. juni 2003 om våbenmæglervirksomhed (2003/468/FUSP) retligt forpligtet til at indføre kontrol med våbenformidling. Formålet med den fælles holdning er at forhindre omgåelse af våbenembargoer vedtaget af FN, EU eller OSCE samt omgåelse af de kriterier, der er fastsat i EU's adfærdskodeks for våbeneksport. Herudover har Danmark ved vedtagelser i FN, OSCE og Wassenaar Arrangementet forpligtet sig politisk til at indføre kontrol med våbenformidling. Lovforslaget har til formål at opfylde disse forpligtelser.

Herudover har lovforslaget til formål at opdatere våbenlovens definition af de våben mv., som er underlagt eksportkontrol i henhold til våbenlovens § 6. Den gældende definition er i vidt omfang en videreførelse af definitionen i lov nr. 122 af 28. april 1934 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m.v. Den våbenteknologiske udvikling siden da har været betydelig, ligesom Danmark i EU og andre internationale fora har forpligtet sig til at føre kontrol med eksport af militære produkter, der er nærmere specificeret på omfattende lister.

Våbenlovens § 6 fortolkes allerede i dag sådan, at disse forpligtelser opfyldes. Regeringen finder imidlertid, at lovens definition af de omfattede våben mv. bør ændres, så den også efter en naturlig sproglig forståelse dækker samtlige relevante produkter på de internationale lister, dog således at der fortsat bør anvendes brede kategorier, som sikrer, at også våben og krigsmateriel uden for listerne fortsat er underlagt eksportkontrol.

Lovforslaget har endvidere til formål at sikre, at ikke kun fysisk flytning af genstande ud fra dansk område, men også ikke-fysisk overførsel til udlandet ved hjælp af fax, telefon eller andet elektronisk medie er omfattet af eksportkontrolordningen, hvis der er tale om overførsel af våben mv., herunder våbenrelateret software og teknologi.

Endelig har lovforslaget til formål at gennemføre den del af EU's fælles aktion af 22. juni 2000 om teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP), som hører under Justitsministeriets område.

Den fælles aktion pålægger medlemsstaterne at føre kontrol med teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben, som ydes uden for EU. Økonomi- og erhvervsministeren har den 8. december 2004 fremsat lovforslag nr. L 138 om ændring af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande (Kontrol med teknisk bistand), som har til formål at gennemføre den fælles aktion for så vidt angår teknisk bistand vedrørende såkaldte dual-use produkter, der i det konkrete tilfælde skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben. Nærværende lovforslag indeholder tilsvarende regler om teknisk bistand vedrørende produkter, der alene kan anvendes som masseødelæggelsesvåben og

dermed ikke har nogen civile anvendelsesmuligheder, og missiler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremføring af masseødelæggelsesvåben.

Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne for udførsel af våben mv., som har til opgave at vurdere de spørgsmål, som reglerne og praksis for kontrol med udførsel af våben mv. giver anledning til, har den 14. december 2004 afgivet en rapport om våbenformidling mv., som har dannet grundlag for lovforslaget. Rapporten er optrykt som bilag 1 til lovforslaget.

2. *Våbenformidling*

Der findes en række forskellige definitioner af våbenformidling – også kaldet våbenmæglervirksomhed, ”arms brokering” eller ”arms brokerage” – i internationale instrumenter og fremmedet . Fælles for definitionerne er imidlertid, at de vedrører aktiviteter med henblik på overførsel af våben fra ét land til et andet. Nogle definitioner omfatter alene handlinger foretaget af personer, der som mellemmænd forhandler eller arrangerer overførsel af våben mv. mellem sælger/afsender og køber/modtager, mens andre definitioner tillige omfatter handlinger foretaget af personer, der forhandler eller arrangerer overførsel af egne våben mv. mellem to lande. Endvidere omfatter nogle definitioner kun overførsler mellem tredjelande, mens andre tillige omfatter udførsel fra det pågældende regeludstedende land.

2. 1. *Omfanget af dansk våbenformidling*

Der findes ingen opgørelser over omfanget af dansk våbenformidling forstået som forhandling og arrangering af våbenoverførsler foretaget af danske mellemmænd. Der findes heller ingen opgørelser over omfanget af danskeres forhandling og arrangering af overførsler mellem tredjelande af våben mv., som vedkommende danskere selv ejer. Derimod kan det oplyses, at der i 2003 blev meddelt 180 tilladelser til permanent udførsel af forsvarsmateriel fra Danmark til en samlet værdi af ca. 594 mio.kr.

2.2. *Dansk ret*

2.2.1. *Regler om våbenoverførsler i våbenloven mv.*

Der findes i øjeblikket ingen generel regulering af våbenformidling i dansk ret. Der findes derimod generelle kontrolordninger vedrørende udførsel af våben fra Danmark, regler om transport af våben mellem tredjelande, og regler om overførsel af våben til lande omfattet af juridisk bindende FN-våbenembargoer, jf. nedenfor. Disse regler sætter – sammen med straffelovens almindelige regler om medvirken – visse grænser for, hvornår en våbenformidler lovligt kan forhandle eller arrangere en våbenoverførsel.

I henhold til våbenlovens § 6, stk. 1, er det forbudt uden tilladelse i hvert enkelt tilfælde at udføre

- våben af enhver art, med undtagelse af jagtvåben,
- ammunition, med undtagelse af ammunition til jagtvåben
- krigsmateriel,
- produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel, samt dele og tilbehør til sådanne produktionsmidler, og
- eksplosivstoffer.

Justitsministeren kan endvidere efter våbenlovens § 6, stk. 2, udstede forbud mod, at der udføres våben og ammunition af nogen art. I henhold hertil har justitsministeren i våbenbekendtgørelsens § 27 bestemt, at udførsel af våben og ammunition af enhver art, med undtagelse af visse knive og dolke, som udgangspunkt er forbudt uden tilladelse.

Tilladelse udstedes som udgangspunkt af Justitsministeriet. Politiet meddeler dog tilladelse til udførsel af visse våbentyper til visse modtagerlande, jf. våbenbekendtgørelsens § 27, stk. 2.

Overførsel af våben mellem tredjelande, dvs. alle andre lande end Danmark, er reguleret i våbenlovens § 7 a, som blev indsat ved lov nr. 353 af 19. maj 2004 om ændring af våbenloven (Transport af våben mellem tredjelande). Efter § 7 a, stk. 1, kan justitsministeren efter forhandling med udenrigsministeren forbyde transport af de af § 6, stk. 1, omfattede våben mv. mellem tredjelande, når der er tale om nærmere angivne modtagerlande. Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der skal udstedes forbud mod transport af våben til lande, der er omfattet af en FN-, EU- eller OSCE-våbenembargo. Herudover kan der eventuelt udstedes forbud vedrørende lande, som der i andre bredt sammensatte internationale fora træffes beslutning om at forbyde eller modvirke våbenoverførsler til.

Efter § 7 a, stk. 2, er det endvidere forbudt at transportere de i stk. 1 nævnte våben mv. mellem tredjelande, hvis der ikke fra de kompetente myndigheder i afsender- og modtagerlandet foreligger de efter lovgivningen i vedkommende lande nødvendige tilladelser til henholdsvis udførsel og indførsel.

Der er i henhold til § 7 a, stk. 3, mulighed for at meddele dispensation fra forbuddene i stk. 1 og 2. Endelig kan justitsministeren efter § 7 a, stk. 4, bestemme, at stk. 1 og 2 skal gælde våben af enhver art.

Justitsministeren har i henhold til § 7 a, stk. 1 og 4, udstedt bekendtgørelse nr. 1170 af 2. december 2004 om transport af våben mv. mellem tredjelande, der i § 1 forbyder transport af våben

mv. til 15 lande, og som samtidig indebærer, at både forbuddet i bekendtgørelsens § 1 og våbenlovens § 7 a, stk. 2, omfatter våben af enhver art med undtagelse af visse dolke og knive.

Såvel indgåelse af og instruktion om indgåelse af aftale om transport som faktisk udførelse af og instruktion om faktisk udførelse af transport er omfattet af reglerne i § 7 a og våbentransportbekendtgørelsen. Derimod er en eventuel mellemmands formidling af en aftale om våbentransport ikke omfattet, men kan – efter omstændighederne – anses som medvirken til eventuel overtrædelse af de nævnte forbud.

Kongelige anordninger udstedt af Udenrigsministeriet, jf. lov om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers pagt, til opfyldelse af våbenembargoer vedtaget af FN's Sikkerhedsråd i henhold til FN-pagtens kapitel VII indeholder typisk – afhængig af det nærmere indhold af den pågældende FN-embargo – forbud mod salg, overdragelse, transport eller anden form for levering af våben og krigsmateriel til det pågældende embargobelagte land. Våbenformidling i form af forhandling eller arrangering af overførsel af egne våben til det pågældende land er omfattet af et sådant forbud og dermed strafbar efter straffelovens § 110 c, stk. 2. En person, der som medlemmand er med til at forhandle eller arrangere overførsel af våben mellem sælger/afsender og køber/modtager, vil efter omstændighederne kunne straffes for medvirken.

Formidling af våben kan også i øvrigt efter omstændighederne være omfattet af andre bestemmelser i straffeloven, herunder straffelovens § 114 b om medvirken til terrorisme.

2.2.2. *Straffelovens jurisdiktionsregler*

Handlinger, som foretages i den danske stat og på danske fartøjer (dvs. skibe, der sejler under dansk flag, og luftfartøjer, som er dansk registreret), hører under dansk straffemyndighed, jf. straffelovens § 6 (territorialprincippet). Bestemmelsen kræver ikke, at hele den kriminelle virksomhed er foretaget i den danske stat. Når blot en del af virksomheden er foretaget her i landet, må forholdet antages at være undergivet dansk straffemyndighed efter denne bestemmelse.

Dansk straffemyndighed omfatter endvidere handlinger foretaget i udlandet af personer, der har dansk statsborgerskab eller bopæl i Danmark, jf. straffelovens § 7, stk. 1, (personalprincippet). Hvis handlingen foretages inden for folkeretligt anerkendt statsområde, er det dog som altovervejende hovedregel en betingelse, at handlingen er strafbar både efter gerningsstedets lov og dansk lov (princippet om dobbelt strafbarhed), og at den pågældende danske straffebestemmelse ikke efter sit gerningsindhold er territorielt begrænset til forhold begået i Danmark. Efter stk. 2 finder bestemmelsen tilsvarende anvendelse på udlandshandlinger begået af en person, der har indfødsret eller bopæl i de andre nordiske lande, og som opholder sig her i landet på påtaletidspunktet.

Hvis der er tale om en handling udført i udlandet af en ansat i et selskab med hjemsted i Danmark, som er ansvarlig for den ansattes handlinger, er spørgsmålet, om lovovertrædelsen/handlingen skal anses for begået i udlandet eller i Danmark.

Efter retspraksis anses en selskabsovertrædelse som udgangspunkt for begået dér, hvor den ansatte begår den handling eller undladelse, som udløser selskabsansvaret, jf. Vestre Landsrets dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1987, side 705, og Højesterets dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1995, side 9. De nævnte domme angår imidlertid begge objektivt arbejdsgiveransvar (dvs. at arbejdsgiveren ifalder strafansvar for den ansattes lovovertrædelse, selv om overtrædelsen ikke kan tilregnes arbejdsgiveren som forsætlig eller uagtsom), hvor der ikke beviseligt forelå et forsætligt eller uagtsomt forhold, der kunne stedfæstes til selskabets (arbejdsgiverens) hjemsted.

Hvis selskabsovertrædelsen udløses af et tilregneligt forhold, der i stedlig henseende kan henføres til selskabets hjemsted, f.eks. i tilfælde, hvor en mangelfuld eller urigtig instruktion har ført til, at ansatte begår en overtrædelse uden for selskabets hjemsted, er det mere usikkert, hvor den lovstridige handling kan og bør anses for begået. I Straffelovrådets betænkning nr. 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar anføres herom:

”Gode grunde, herunder hensynet til en ensartet regel, der finder anvendelse ved selskabsovertrædelser, uanset hvordan overtrædelsen nærmere er begået, kunne tale for at vælge det sted, hvor gerningsindholdet realiseres, som gerningssted. I modsat fald vil det f.eks. kunne blive vanskeligt at afgøre, hvor en selskabsovertrædelse skal anses for begået, hvis overtrædelsen skyldes flere fejl, der er begået forskellige steder, f.eks. tilfælde hvor en selskabsovertrædelse må tilskrives mangelfuld instruktion på hjemstedet i kombination med uforsigtighed udvist af en ansat på ”gerningsstedet”. På den anden side kan en sådan regel være betænkelig, hvis den afskærer dansk jurisdiktion over for et selskab her i landet i tilfælde, hvor der påviseligt foreligger fejl begået på dansk område. En løsning, der sikrer dansk jurisdiktion i denne type sager, opnås, hvis såvel selskabets hjemsted som det sted, hvor overtrædelsen manifesterer sig, anses som gerningssted.”

Straffelovens §§ 6 og 7 (territorial- og personalprincippet) suppleres af § 8, hvorefter der efter omstændighederne er dansk straffemyndighed i forhold til udlandshandlinger uden hensyn til, hvor gerningsmanden hører hjemme. Det gælder bl.a. i tilfælde, hvor »handlingen er omfattet af en mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning«, jf. § 8, nr. 5. Formålet med denne bestemmelse, der blev indsat ved lov nr. 322 af 4. juni 1986, er blandt andet at opfylde – og muliggøre opfyldelse af fremtidige – konventioner eller andre mellemfolkelige aftaler, der indebærer en forpligtelse for Danmark til at have dansk straf-

femyndighed med henblik på at kunne strafforfølge nærmere angivne overtrædelser, jf. Folke-
tingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 2080-2081 og 2087.

Når der i medfør af de ovennævnte regler sker påtale her i landet, skal afgørelsen såvel om straf
som om andre retsfølger af handlinger ske efter danske regler, jf. straffelovens § 10, stk. 1. Er
forholdet undergivet dansk straffemyndighed i medfør af straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2 (vedrø-
rende handlinger foretaget af danskere i udlandet, når handlingerne er strafbare både efter dansk
ret og efter lovgivningen på gerningsstedet), kan der dog ikke idømmes strengere straf end efter
gerningsstedets lovgivning, jf. § 10, stk. 2.

2.3. *Internationale instrumenter om våbenformidling*

2.3.1. *EU's fælles holdning om våbenmæglervirksomhed*

Den 26. juni 2003 vedtog Rådet en fælles holdning om kontrol med våbenmæglervirksomhed
(2003/468/FUSP), som forpligter medlemsstaterne til at indføre kontrol med formidling af vå-
benoverførsler mellemlande uden for EU .

Den fælles holdning forpligter hver medlemsstat til at kontrollere formidlingsaktiviteter, som
foregår på medlemsstatens territorium, gennem national lovgivning. Medlemsstaterne opfordres
endvidere til at *overveje* at kontrollere formidlingsaktiviteter, som udføres af den enkelte med-
lem stats statsborgere uden for medlemsstatens territorium, jf. artikel 2.

Våbenformidling defineres i artikel 2, stk. 3, som aktiviteter, hvorved en person forhandler eller
arrangerer transaktioner, som kan indebære overførsel af produkter omfattet af EU's fælles liste
over militært udstyr, der er omfattet af EU's adfærdskodeks for våbeneksport (EU's våbenliste),
fra ét ikke-EU-land til et andet. Omfattet er desuden aktiviteter, hvorved en person, som selv ejer
sådan udstyr, køber, sælger eller arrangerer overførsel af udstyret fra ét ikke-EU-land til et an-
det. Overførsler af våben mellem, til eller fra EU-lande er ikke omfattet. Den enkelte medlems-
stat *kan* i henhold til bestemmelsen dog fortsat i sin nationale lovgivning lade definitionen af
våbenformidling omfatte tilfælde, hvor der eksporteres militært udstyr fra medlemsstatens eget
eller en anden medlemsstats område.

Det bemærkes, at der under forhandlingerne af forslaget i COARM (Rådets arbejdsgruppe vedrø-
rende konventionelle våben) var enighed om, at begrebet 'overførsel' ('transfer') som udgangs-
punkt ikke omfatter transport af våben, men at medlemsstaterne hver især dog kan vælge at ind-
fortolke transport i begrebet og lade våbentransport være omfattet af deres nationale regler om
kontrol med formidling.

Der skal efter den fælles holdning etableres en ordning, hvor formidlingsaktiviteter i hvert tilfælde kræver tilladelse fra de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor aktiviteterne finder sted, og – når dette er påkrævet i henhold til national lovgivning – tillige i den medlemsstat, hvor formidleren har bopæl eller er etableret. Afgørelsen af, om tilladelse skal meddeles, skal træffes ud fra kriterierne i EU's adfærdskodeks for våbeneksport, jf. artikel 3, stk. 1.

Medlemsstaterne skal bevare oplysninger i mindst 10 år om alle personer, der får tilladelse til formidling, jf. artikel 3, stk. 2.

Medlemsstaterne *kan* endvidere indføre en ordning, hvorefter formidling kun må foretages af på forhånd autoriserede personer, ligesom medlemsstaterne *kan* etablere et register over formidlere. Der skal imidlertid uanset registrering eller autorisation som formidler indhentes tilladelse til konkrete formidlingsaktiviteter som angivet ovenfor, jf. artikel 4, stk. 1.

Der skal etableres et system for udveksling af information om formidlingsaktiviteter mellem medlemsstaterne og, i relevant omfang, med tredjelande, jf. artikel 5.

Endelig er medlemsstaterne forpligtede til at etablere passende sanktioner, herunder strafferetlige sanktioner, for at sikre effektiv håndhævelse af kontrollen med formidling, jf. artikel 6.

Der er ikke fastsat nogen frist for gennemførelse af den fælles holdning.

Den fælles holdning er folkeretligt bindende for Danmark.

2.3.2. FN's våbenprotokol

FN's Generalforsamling vedtog den 31. maj 2001 ved resolution nr. 55/255 en protokol om bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben og dele, komponenter samt ammunition hertil (Protocol against the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition supplementing the United Nations Convention against transnational organized crime). Andre former for våben/forsvarsmateriel er ikke omfattet af protokolens bestemmelser. Protokollen knytter sig til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet (også kaldet Palermo-konventionen), som blev vedtaget den 15. november 2000 ved resolution 55/25.

Med henblik på at forebygge og bekæmpe ulovlig fremstilling af, og handel med, de af protokolten omfattede skydevåben mv. skal medlemsstaterne i henhold til protokolens artikel 15 *overveje* at etablere et system for regulering af våbenformidling. Ifølge bestemmelsen kan en sådan regulering indeholde et eller flere elementer så som:

- a) Krav om registrering af våbenformidlere, der opererer på statens område,
- b) krav om tilladelser eller autorisationer til våbenformidling, eller
- c) krav om angivelse af navne og adresser på formidlere, der er involveret i den pågældende transaktion, i import- og eksporttilladelser eller medfølgende dokumenter.

Endvidere *opfordres* lande, der har etableret tilladelsesordninger vedrørende våbenformidling, til at udveksle information om våbenformidlere og våbenformidling og til at bevare oplysninger om våbenformidlere og våbenformidling i mindst 10 år.

FN's våbenprotokol er som udgangspunkt folkeretligt forpligtende for Danmark, men bestemmelserne om våbenformidling er efter deres formulering ikke bindende.

Våbenprotokollen er på nuværende tidspunkt undertegnet af 52 stater, og ratificeret, accepteret, godkendt eller tiltrådt af 30 stater. Protokollen træder i kraft, når den er ratificeret, accepteret, godkendt eller tiltrådt af 40 lande. Danmark har undertegnet, men endnu ikke ratificeret protokollen.

2.3.3. FN's handlingsprogram til bekæmpelse af illegal handel med SALW (håndvåben og lette våben)

FN's handlingsprogram til bekæmpelse af illegal handel med håndvåben og lette våben blev vedtaget på FN's håndvåbenkonference i New York i juli 2001. Medlemslandene påtager sig i handlingsprogrammet at føre kontrol med eksport, transit og formidling af håndvåben og lette våben.

I henhold til pkt. 14 påtager medlemslandene sig at udvikle hensigtsmæssig lovgivning eller administrative procedurer, som regulerer aktiviteter vedrørende formidling af håndvåben og lette våben. Denne lovgivning eller disse procedurer bør omfatte forholdsregler så som registrering af formidlere, et system med tilladelser eller autorisationer til formidlingsaktiviteter samt passende straf for alle ulovlige formidlingsaktiviteter udført inden for den pågældende stats jurisdiktion og kontrol.

FN's handlingsprogram er politisk forpligtende for Danmark.

2.3.4. Wassenaar Arrangementets retningslinjer ("elements") for effektiv lovgivning om våbenformidling

Wassenaar Arrangementet, som er et multilateralt forum, hvor 34 lande samarbejder om eksportkontrol med våben og dual-use produkter, vedtog i december 2003 retningslinjer for effektiv lovgivning om våbenformidling (Elements for Effective Legislation on Arms Brokering).

Våbenformidling defineres i retningslinjernes pkt. 1, stk. 1, som aktiviteter vedrørende forhandling eller arrangering af kontrakter, salg, handel, arrangering af overførsel af våben og beslægtet militært udstyr, som kontrolleres af Wassenaar Arrangementets medlemslande, fra ét tredjeland til et andet tredjeland.

Begrebet ”tredjeland” er ikke defineret i teksten. Umiddelbart synes det naturligt at definere tredjelande som ikke-Wassenaar-lande. Der er imidlertid enighed mellem EU-landene – som udgør størstedelen af Wassenaar-landene – om, at EU-lande ikke kan anses for tredjelande. Det bemærkes i den forbindelse, at ikke alle de nuværende EU-lande er medlemmer af Wassenaar Arrangementet.

I henhold til pkt. 1, stk. 1, skal der indhentes en tilladelse til de nævnte formidlingsaktiviteter fra de kompetente myndigheder i det (Wassenaar-)land, hvor aktiviteterne finder sted, uanset om formidleren er statsborger, bosiddende eller på anden måde underlagt vedkommende stats jurisdiktion. Ansøgninger om formidlingstilladelser skal vurderes efter principperne i nærmere angivne Wassenaar-dokumenter, herunder ”Best Practice Guidelines for Exports of Small Arms and Light Weapons” og ”Elements for Export Controls of Man-Portable Air Defence Systems (MANPADS)”, jf. nærmere herom nedenfor.

Medlemsstaterne *kan* ligeledes kræve tilladelse til formidlingsaktiviteter, der finder sted uden for statens område, jf. pkt. 1, stk. 2.

Medlemsstaterne *kan* endvidere lade definitionen af formidlingsaktiviteter omfatte tilfælde, hvor der eksporteres militært udstyr fra medlemsstatens eget område, jf. pkt. 1, stk. 3.

Endelig *kan* medlemsstaterne søge at begrænse antallet af formidlere, jf. pkt. 1, stk. 4.

I henhold til pkt. 2 skal medlemsstaterne bevare oplysninger om enkeltpersoner og virksomheder, som har fået tilladelse til våbenformidling. Det er ikke anført, hvor længe oplysningerne skal bevares. Medlemsstaterne *kan* endvidere oprette et register over formidlere.

Medlemsstaterne skal etablere hensigtsmæssige straffebestemmelser af administrative forholdsregler, herunder strafferetlige sanktioner, med henblik på at sikre, at kontrol med våbenformidling bliver håndhævet effektivt, jf. pkt. 3.

Herudover skal medlemsstaterne styrke samarbejde og gennemsigtighed ved at udveksle relevant information om våbenformidling og efter anmodning bistå andre medlemsstater ved etableringen af effektive nationale systemer til kontrol af våbenformidling, jf. pkt. 4.

Der er ikke fastsat nogen frist for gennemførelse af retningslinjerne, men medlemsstaterne skal i henhold til pkt. 5 arbejde ufortøvet herpå.

Retningslinjerne er politisk forpligtende for Danmark.

2.3.5. OSCE's dokument vedrørende SALW (håndvåben og lette våben)

OSCE's vedtog den 24. november 2000 et dokument vedrørende håndvåben og lette våben ("OSCE Document on Small Arms and Light Weapons").

Ifølge dokumentets afsnit III, (D), 1, er regulering vedrørende internationale våbenformidlere et væsentligt element i bekæmpelsen af ulovlig våbenhandel. De deltagende stater skal derfor *overveje* at indføre national regulering af internationale våbenformidlers aktiviteter. En sådan regulering kan i henhold til bestemmelsen omfatte elementer så som:

- Krav om registrering af våbenformidlere, der opererer på statens område,
- krav om tilladelser eller autorisationer til våbenformidling, eller
- krav om angivelse af navne og adresser på formidlere, der er involveret i den pågældende transaktion, i import- og eksporttilladelser eller medfølgende dokumenter.

OSCE-dokumentet er politisk forpligtende for Danmark. Bestemmelserne om våbenformidling er dogfter formuleringen ikke bindende.

2.3.6. OSCE's principper for kontrol af formidling af SALW (håndvåben og lette våben)

Den 24. november 2004 vedtog OSCE en beslutning om principper for kontrol af formidling af håndvåben og lette våben ("OSCE Principles on the Control of Brokering in Small Arms and Light Weapons").

I henhold til artikel 2, stk. 1, skal medlemsstaterne kontrollere formidlingsaktiviteter, som finder sted på deres territorium. Medlemsstaterne *opfordres* endvidere til at overveje at kontrollere formidlingsaktiviteter uden for deres territorium, som foretages af formidlere, der er bosiddende eller etableret på deres territorium, jf. artikel 2, stk. 2.

Våbenformidling defineres i beslutningens artikel 2, stk. 4, dels som forhandling eller arrangement af transaktioner, som kan indebære overførsel af genstande omfattet af OSCE's SALW-dokument, dvs. personbærbare ("man-portable") våben, der er lavet eller modificeret efter militære specifikationer til brug som dødbringende krigsmateriel, fra ét land til et andet land, dels

som køb, salg eller arrangering af overførsel af sådanne genstande, der er ejet af formidleren selv, fra ét land til et andet land.

Den enkelte medlemsstat *kan* i national lovgivning lade definitionen af formidlingsaktiviteter omfatte tilfælde, hvor der sker eksport fra deres egne områder. De enkelte medlemsstater *kan* endvidere undtage formidlingsaktiviteter, der relaterer sig til overførsler til eller fra andre medlemsstater, fra deres tilladelsesordninger.

Efter beslutningens artikel 3, stk. 1, skal der indhentes tilladelse til formidlingsaktiviteter fra de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor aktiviteterne finder sted. Hvis der er krav herom i national lovgivning, skal der endvidere indhentes tilladelse fra de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor formidleren er bosiddende eller etableret. Ansøgninger om tilladelse skal vurderes efter retningslinjerne i afsnit III i OSCE's SALW-dokument.

Medlemsstaterne skal bevare oplysninger i mindst 10 år om alle, der har fået tilladelse til våbenformidling, jf. artikel 3, stk. 2.

Medlemsstaterne *kan* kræve, at formidlere indhenter autorisation til at fungere som formidlere, og *kan* etablere et register over formidlere, jf. artikel 4.

Endelig vil medlemsstaterne efter artikel 5 *overveje* at etablere et indbyrdes informationsudvekslingssystem om f.eks. lovgivning, eventuelle registrerede formidlere, oplysninger om formidlere, afslag på ansøgninger om tilladelser og eventuelle ansøgninger om autorisationer.

2.3.7. FN's Sikkerhedsråds resolution 1540

FN's Sikkerhedsråds resolution 1540 af 28. april 2004 om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben mv. indebærer blandt andet en forpligtelse for medlemsstaterne til at indføre passende kontrol med kapital og tjenesteydelser ("funds and services") vedrørende eksport af masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil, så som finansiering og transport, der kan bidrage til spredning.

Det kan ikke udelukkes, at en våbenformidlers forhandling eller arrangering af eksport af masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil kan anses for omfattet af begrebet "services". Imidlertid vil sådanne formidlingsaktiviteter efter omstændighederne kunne straffes som medvirken til overtrædelse af våbenlovens eksportkontrolregler, jf. § 6. Endvidere afhænger behovet for særskilte regler om sådanne aktiviteter af den øvrige nationale regulering af de pågældende våben.

Danmark har i henhold til resolutionens artikel 4 afgivet en rapport til FN den 28. oktober 2004, hvor det oplyses, at Danmark vil gennemgå våbenlovgivningen i lyset af resolutionen med henblik på at identificere eventuelle nødvendige lovændringer og i givet fald fremsætte lovforslag herom inden udgangen af 2005.

2.3.8. *Sammenfatning og konklusion*

EU's fælles holdning indebærer en folkeretlig forpligtelse for Danmark til at indføre nærmere angivne regler om kontrol med våbenformidling. Også FN's våbenprotokol er som udgangspunkt retligt bindende, når den ratificeres af Danmark, men den indeholder kun en opfordring til at overveje at indføre regler om kontrol med våbenformidling. De øvrige internationale instrumenter er politisk forpligtende.

Justitsministeriets våbenarbejdsgruppe har foretaget en vurdering af, om de øvrige instrumenter – med undtagelse af FN's Sikkerhedsråds resolution 1540, som ikke er analyseret nærmere af arbejdsgruppen – indebærer forpligtelser til regulering af våbenformidling, som går ud over de obligatoriske bestemmelser i EU's fælles holdning. Arbejdsgruppen konkluderer, at dette ikke er tilfældet, jf. afsnit 2.3.4. i arbejdsgruppens rapport (bilag 1).

2.4. *Udenlandsk ret*

Våbenarbejdsgruppen har indhentet oplysninger om retstilstanden i de 14 øvrige "gamle" EU-lande samt Norge, Canada og USA, jf. nærmere herom note 2 til arbejdsgruppens rapport (bilag 1). I henhold til disse oplysninger har Belgien, Finland, Frankrig, Holland, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Østrig, Norge og USA indført regulering af våbenformidling, mens dette endnu ikke er tilfældet for Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Portugal, Spanien og Canada.

Det nærmere indhold af de enkelte landes regler om våbenformidling er detaljeret beskrevet i arbejdsgruppens rapport (bilag 1), afsnit 2.4., og kan sammenfattes som følger:

For de fleste landes vedkommende (Finland, Holland, Storbritannien, Sverige, Tyskland og Norge) er formidling af **våbenoverførsler** mellem tredjelande generelt omfattet af kontrolreglerne. Kun Østrig har begrænset anvendelsesområdet til overførsler mellem ikke-EU-lande. Frankrig kræver forudgående registrering af våbenformidlere, mens der kun kræves konkret tilladelse til formidling af våben fra Frankrig (dvs. i forbindelse med eksport).

Kun Storbritannien har – delvis, jf. nedenfor – foretaget en geografisk afgrænsning af de **formidlingsaktiviteter**, der er omfattet af reglerne om kontrol med våbenformidling (dvs. at kun handlinger foretaget på et nærmere angivet geografisk område er omfattet). Hovedparten af landene har i stedet afgrænset **retssubjektet** for reglerne (dvs. at kun handlinger foretaget af bestemte

persongrupper er omfattet), så formidling foretaget af personer med bopæl/fast opholdssted/hjemsted i det pågældende land er omfattet af kontrolreglerne, uanset hvor formidlingsaktiviteterne finder sted. Dette gælder således i alt væsentligt for Belgien, Finland, Holland, Sverige, Østrig, og Norge. Retstilstanden i Tyskland er ikke nærmere oplyst på dette punkt.

De britiske regler om kontrol med formidling af militært udstyr gælder som udgangspunkt kun handlinger foretaget i Storbritannien. Dog gælder reglerne om kontrol med formidling af langtrækkende missiler og dele hertil, torturudstyr og enhver form for militært udstyr, som er beregnet for embargobelagte destinationer, både handlinger foretaget i Storbritannien og handlinger foretaget af britiske statsborgere i udlandet, uanset hvor de har bopæl/opholdssted.

De amerikanske regler om våbenformidling gælder alle amerikanere, uanset hvor de har bopæl, samt udlændinge med bopæl i USA.

Vedrørende **elementerne i kontrolsystemet** er der en overvejende tendens til alene at kræve, at formidlere indhenter konkrete tilladelser til formidlingsaktiviteterne (en tilladelsesordning). Dette er således tilfældet i Belgien, Finland, Storbritannien, Tyskland, Østrig, og Norge.

Frankrig har derimod – bortset fra formidling af eksport – alene en ordning med forudgående registrering af og efterfølgende oplysningspligt for formidlerne. I Sverige kræves der både forudgående autorisation og konkrete tilladelser til formidlingsaktiviteter. USA kræver dels forudgående registrering, dels konkrete tilladelser.

Andre aktiviteter, som kan anses for beslægtede med våbenformidling, så som transport, forsikring, finansiering og markedsføring o.lign, i forbindelse med våbenoverførsler, er kun i få lande underkastet kontrol, og da i varierende omfang, jf. nedenfor.

I Storbritannien kræves transport, finansiering eller finansielle ydelser, forsikring og generelle annoncerings- eller reklameydelse i forbindelse med våbenoverførsel mellem tredjelande tilladelse, når ydelserne relaterer sig til overførsler af langtrækkende missiler og torturudstyr og overførsler af militært og paramilitært udstyr til embargolande. I Belgien kræves der tilladelse til transport og formidling af transport af våben. I Tyskland forudsætter transport af våben mellem tredjelande tilladelse. I USA omfatter våbenformidling blandt andet også finansiering. I Holland kræves der tilladelse til finansielle transaktioner relateret til overførsel af våben ("strategic goods"), som finder sted uden for EU. Dog er "generiske finansielle ydelser" så som bankydelser ikke omfattet.

2.5. *Våbenarbejdsgruppens forslag og Justitsministeriets overvejelser*

2.5.1. Hvilke handlinger skal underlægges kontrol

2.5.1.1. Våbenarbejdsgruppens forslag

I EU's fælles holdning defineres våbenformidling dels som forhandling eller arrangering af transaktioner, som kan indebære overførsel af våben mv., dels som aktiviteter, hvorved en person køber, sælger eller arrangerer overførsel af våben mv., som personen selv ejer. Hertil kommer den geografiske afgrænsning, som er behandlet separat nedenfor.

Våbenarbejdsgruppen har ikke fundet grundlag for at anbefale, at den danske kontrolordning vedrørende våbenformidling udstrækkes til andre handlinger, end de i EU's fælles holdning nævnte handlinger. Arbejdsgruppen finder således ikke, at aktiviteter, som kan anses for beslægtede med våbenformidling, så som transport, forsikring, finansiering, markedsføring o.lign. i forbindelse med våbenoverførsler, bør underkastes særskilt kontrol.

Arbejdsgruppen anfører, at afgrænsningen af, hvornår en person kan anses for at have købt, solgt eller arrangeret overførsel af våben mv., som personen selv ejer, jf. EU's fælles holdning, artikel 2, stk. 3, næppe vil give anledning til større afgrænsningsproblemer i praksis. Derimod kan bedømmelsen af, hvornår en person kan anses for (som mellemmand) at have forhandlet eller arrangeret transaktioner, der kan indebære overførsel af våben mv., som ejes af andre, muligvis give anledning til vanskeligheder.

Arbejdsgruppen finder det ikke muligt at fastlægge nærmere retningslinjer for denne bedømmelse, som nødvendigvis må bero på en konkret vurdering fra sag til sag. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at formidleren må have taget aktivt del i handelen/arrangeringen af overførslen og i en helhedsbedømmelse må anses for at have haft en ikke uvæsentlig rolle i samspillet mellem overdrager og erhverver. Videregivelse alene af f.eks. oplysning om identiteten på en potentiel køber uden yderligere deltagelse i informationsudveksling, forhandling, aftaleindgåelse mv. mellem overdrager og erhverver bør således typisk ikke være tilstrækkeligt til at anse formidleren for at have forhandlet eller arrangeret vedkommende handel.

Arbejdsgruppen har herefter overvejet, hvornår i forhandlings- eller arrangeringsprocessen en tilladelse senest skal foreligge.

I tilfælde, hvor formidleren er en mellemmand mellem erhverver og overdrager, bør der ifølge arbejdsgruppen stilles krav om, at tilladelse indhentes, inden formidleren har gjort overdrager og/eller erhverver bekendt med både modpartens identitet (eller tid og sted for levering) og andre væsen lige elementer i den pågældende våbenoverførsel, f.eks. våbnenes art og antal, nærmere leveringsbetingelser eller lignende. Derimod bør der som udgangspunkt ikke kræves tilladelse

for at en formidler – uden at modpartens identitet eller tid og sted for levering afsløres – f.eks. retter henvendelse til en våbenproducent med forespørgsel om dennes mulighed for at levere bestemte våben eller til en våbenhandler om dennes interesse i at aftage bestemte våben.

I tilfælde, hvor formidleren selv har eller får ejerskabet til de pågældende våben, bør der efter arbejdsgruppens opfattelse stilles krav om, at tilladelse indhentes, inden formidleren fremsætter et konkret tilbud om overdragelse eller erhvervelse og/eller overførsel af våbnene eller accepterer et sådant tilbud. Overfører formidleren våbnene til et andet land uden at der (på overførselstidspunktet) er en anden modtager i dette land end formidleren selv, bør tilladelsen foreligge, inden overførslen iværksættes.

2.5.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med våbenarbejdsgruppen om, at de handlinger, som underlægges kontrol, bør afgrænses i overensstemmelse med definitionen af ”våbenmæglervirksomhed” i EU’s fælles holdning om våbenmæglervirksomhed.

Første led i definitionen omfatter personer, der ”forhandler eller arrangerer transaktioner, som kan indebære overførsel af produkter, der er opført på den fælles EU-liste over militært udstyr, fra et tredjeland til et andet”. Denne del af definitionen må – henset til definitionens andet led, jf. nedenfor, som omfatter personer, der køber/sælger/ejer de pågældende produkter – anses for at omfatte personer, der fungerer som mellemmænd mellem overdrageren/eksportøren og erhververen/importøren eller disses repræsentanter uden selv at købe eller sælge de pågældende våben som led i overførslen.

Andet led i definitionen, som omfatter personer, der ”køber, sælger eller arrangerer overførsel af sådanne produkter, som de ejer, fra et tredjeland til et andet”, er noget uklart formuleret. Det må imidlertid antages, at denne del af definitionen omfatter personer, som køber eller sælger våben mv. som led i en overførsel mellem lande uden for EU eller i øvrigt arrangerer en sådan overførsel som ejer af de nævnte våben mv. Personer, der enten sælger (f.eks. som eksportør i afsenderlandet) eller køber (f.eks. som importør i modtagerlandet) våben mv. som led i en overførsel mellem ikke-EU-lande er således omfattet. Det gælder også personer, der i realiteten fungerer som mellemmænd mellem (den oprindelige) overdrager og (den endelige) erhverver, men som midlertidigt erhverver ejerskab til de pågældende våben mv. som led i overførslen. Endvidere er personer, der arrangerer overførsel af våben mv. som de selv har – og i forbindelse med overførslen mellem de pågældende lande beholder – ejerskabet til, ligeledes omfattet.

Justitsministeriet kan tilslutte sig arbejdsgruppens synspunkter om, hvornår i forhandlings - eller arrangeringsprocessen en tilladelse senest skal foreligge.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 7 b).

2.5.2. *Geografisk afgrænsning og ansvarssubjekt*

2.5.2.1. *Våbenarbejdsgruppens forslag*

Spørgsmålet om den geografiske afgrænsning vedrører dels våbenoverførslerne, dels formidlingsaktiviteterne.

For så vidt angår den geografiske afgrænsning af våbenoverførsler foreslår arbejdsgruppen, at de kommende danske regler om våbenformidling i overensstemmelse med EU's fælles holdning og Danmarks øvrige forpligtelser i henhold til det internationale samarbejde kun skal omfatte overførsler mellem ikke-EU-lande.

Baggrunden for denne afgrænsning er dels, at overførsel af våben *til* EU-lande generelt ikke kan anses for kritisk, dels at overførsler af våben *fra* EU-lande allerede er underlagt kontrol via afsenderlandets eksportkontrollsystem, jf. EU's adfærdskodeks for våbeneksport. Kontrolleres samme overførsel i henhold til danske formidlingsregler, vil der således være tale om dobbeltkontrol.

Vedrørende den geografiske afgrænsning af formidlingsaktiviteterne er spørgsmålet, om alene aktiviteter (forhandling mv.) foretaget på dansk område eller tillige aktiviteter i udlandet bør være omfattet af en kommende kontrolordning.

Våbenarbejdsgruppen foreslår en ordning, hvor der kræves tilladelse til formidlingsaktiviteter i såvel Danmark som udlandet, dog med undtagelse af de øvrige EU-lande.

Arbejdsgruppen har herved lagt vægt på, at udlandsaktiviteter bør være omfattet af kontrolordningen, så danske formidlere ikke kan omgå de danske kontrolregler ved at henlægge deres formidlingsaktiviteter til udlandet. For at undgå dobbeltkontrol bør formidlingsaktiviteter i andre EU-lande imidlertid undtages fra den danske kontrolordning, da disse lande selv fører – eller inden for overskuelig fremtid vil føre – kontrol med formidlingsaktiviteter foretaget på deres områder, jf. EU's fælles holdning.

Arbejdsgruppen bemærker, at muligheden for at håndhæve danske regler om kontrol med formidlingsaktiviteter i udlandet dog er begrænset af straffelovens regler om dansk straffemyndighed. Det er således som udgangspunkt alene muligt at straffe handlinger foretaget i den danske stat og på danske fartøjer samt handlinger foretaget i udlandet af personer, der har dansk statsborgerskab eller bopæl i Danmark. For handlinger foretaget i udlandet af personer, der har dansk statsborgerskab eller bopæl i Danmark er der dansk straffemyndighed, forudsat at handlingen både er strafbar efter gerningsstedets lov og dansk lov (princippet om dobbelt strafbarhed).

Reglerne om dansk straffemyndighed er beskrevet i lovforslagets pkt. 2.2.2.

Arbejdsgruppen foreslår, at kontrolordningen for så vidt angår formidlingsaktiviteter foretaget på dansk territorium skal gælde for enhver. Derimod bør danske statsborgere med fast bopæl i udlandet undtages fra kontrolordningen – og dermed fra pligten til at indhente tilladelse fra de danske myndigheder – for så vidt angår formidlingsaktiviteter i udlandet.

For så vidt angår handlinger foretaget i udlandet af virksomheder (juridiske personer) med hjemsted i Danmark bemærker arbejdsgruppen følgende: Hvis en efter danske regler ulovlig våbenformidlingsaktivitet foretages i udlandet af en ansat i en virksomhed med hjemsted i Danmark, og overtrædelsen skyldes tilregnelige forhold (f.eks. manglende eller urigtig instruktion af den ansatte), der kan henregnes til virksomhedens hjemsted, bør den ulovlige handling efter arbejdsgruppens opfattelse anses for begået både på hjemstedet i Danmark og på det sted i udlandet, hvor lovovertrædelsen manifesterer sig. Der henvises i den forbindelse til afsnit 2.2.2. i arbejdsgruppens rapport (bilag 1), herunder henvisningen til Straffelovrådets betænkning nr. 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar.

Arbejdsgruppen bemærker endvidere, at det af Rigsadvokatens meddelelse om valg af ansvarssubjekt i sager om virksomhedsansvar, jf. cirkulære nr. 10723 af 6. oktober 1999, fremgår, at tiltale mod underordnede ansatte i almindelighed ikke finder sted, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Dette kan være tilfældet, hvis der er tale om en grov overtrædelse, som den underordnede har begået forsætligt og eventuelt på eget initiativ. I givet fald rejses om muligt også tiltale mod virksomheden.

2.5.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag om, at den kommende danske kontrolordning for våbenformidling kun skal omfatte formidling af våbenoverførsler mellem ikke-EU-lande.

Justitsministeriet kan endvidere tiltræde våbenarbejdsgruppen forslag om, at kontrolordningen skal omfatte formidlingsaktiviteter i både Danmark og udlandet, dog med undtagelse af de øvrige EU-lande, og at personer med fast bopæl i udlandet skal undtages fra kontrolordningen for så vidt angår formidlingsaktiviteter i udlandet.

Endelig kan Justitsministeriet tilslutte sig arbejdsgruppens betragtninger vedrørende handlinger foretaget i udlandet af virksomheder (juridiske personer) med hjemsted i Danmark.

2.5.3. Autorisation og registrering

2.5.3.1. Våbenarbejdsgruppens forslag

I EU's fælles holdning, FN's våbenprotokol, FN's handlingsprogram og OSCE's principper opfordres de respektive medlemsstater til – ud over en ordning med tilladelser til formidlingsaktiviteter – at overveje registrering af formidlere. I EU's fælles holdning og forslaget til OSCE's principper opfordres de respektive medlemsstater desuden til at overveje også at indføre krav om forhåndsautorisation af formidlere.

I henhold til EU's fælles holdning kræves der tilladelse til formidlingsaktiviteter vedrørende hver enkelt våbenoverførsel, og der er således ikke er mulighed for at udstede mere generelle tilladelser. På den baggrund finder arbejdsgruppen ikke, at en godkendelse af formidleren som sådan har en så væsentlig selvstændig værdi, at den kan stå mål med den administrative byrde herved.

På samme baggrund, og da der i forvejen i henhold til EU's fælles holdning vil ske opbevaring af oplysninger i 10 år om alle, der får tilladelse til formidling, finder arbejdsgruppen heller ikke grundlag for at anbefale indførelse af en registreringsordning.

Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at domstolene – uanset at der ikke kræves autorisation, optagelse i register eller lignende – efter omstændighederne kan frakende en våbenformidler retten til at udøve formidlingsvirksomhed i forbindelse med en dom for et strafbart forhold, jf. straffelovens § 79, stk. 2.

2.5.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig våbenarbejdsgruppens forslag om ikke at indføre en registrerings- eller autorisationsordning for våbenformidlere.

2.5.4. Hvilke våben mv. skal være omfattet af kontrolordningen

2.5.4.1. Våbenarbejdsgruppens forslag

Arbejdsgruppen foreslår, at de våben mv., som skal omfattes af kontrolordningen for våbenformidling, bør svare til de våben mv., som er omfattet af våbenlovens regler om eksportkontrol.

2.5.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag.

2.5.5. Tilregnelser og strafferamme

2.5.5.1. Våbenarbejdsgruppens forslag

Våbenarbejdsgruppen foreslår, at hovedreglen i dansk ret om, at både forsætlige og uagtsomme overtrædelser af særlovgivningen straffes, fastholdes for så vidt angår kontrolordningen for våbenformidling.

Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at våbenformidleren ikke – som tilfældet er for transportører, jf. pkt. 3.3.2.2. i lovforslag L 158 af 4. februar 2004 – generelt kan anses for kun at have begrænsede oplysninger om de våben, som ønskes overført. Tværtimod må formidleren antages at have fyldestgørende oplysninger om de pågældende produkter.

Arbejdsgruppen foreslår, at strafferammen for overtrædelse af forbuddet mod våbenformidling uden tilladelse bliver den samme som strafferammen for overtrædelse af våbenlovens forbud mod at udføre våben uden tilladelse. Det vil med andre ord sige bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år, jf. våbenlovens § 10, stk. 1.

2.5.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens forslag.

3. *Den produktmæssige afgrænsning af våbeneksportkontrollen*

3.1. *Dansk ret*

Efter våbenlovens § 6, stk. 1, er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren i hvert enkelt tilfælde at udføre:

- våben af enhver art med undtagelse af jagtvåben,
- ammunition med undtagelse af ammunition til jagtvåben,
- materiel til land-, sø- eller luftkrig,
- maskiner, instrumenter, apparater og andre produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel, samt dele og tilbehør til sådanne produktionsmidler, og
- eksplosivstoffer

Justitsministeren kan endvidere efter våbenlovens § 6, stk. 2, udstede forbud mod, at der udføres våben og ammunition af nogen art (uden tilladelse). I henhold hertil er det i § 27 i våbenbekendtgørelsen bestemt, at det er forbudt uden tilladelse at udføre våben og ammunition af nogen art, med undtagelse af visse dolke og knive. Dog findes der forskellige forenklede ordninger vedrørende udførsel af jagtvåben og -ammunition til eget brug, jf. våbenbekendtgørelsens §§ 28 og 29 samt bekendtgørelse nr. 972 af 9. december 1992 om erhvervelse, besiddelse og transport af skydevåben for personer bosiddende i et EF-land, kapitel 3.

Efter praksis omfatter udførselsforbuddet også dele til produkter, der i færdigfremstillet stand omfattes af bestemmelsen. Dele til våben, ammunition og krigsmateriel er således også omfattet. Dog ses der i praksis bort fra dele som skruer, bolte og trykte kredsløb mv., der efter deres specifikationer, materiale og lignende lige så vel kan indgå i et civil produkt.

Våbenlovens § 6 fortolkes i administrativ praksis i overensstemmelse med de forpligtelser, som følger af Danmarks deltagelse i det internationale samarbejde om våbeneksportkontrol. Alle de produkter, som er omfattet af EU's fælles liste over militært udstyr, der er knyttet til EU's adfærdskodeks for våbeneksport (EU's våbenliste) Wassenaar Arrangementets "Munitions List" (WA's våbenliste), jf. lovforslagets pkt. 3.2., anses dermed for omfattet af bestemmelsen.

Også våben mv. uden for EU's/WA's våbenliste er omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1 og 2, jf. våbenbekendtgørelsens § 27. Som eksempler herpå kan nævnes

- glatløbede våben, som ikke er specielt designet til militær anvendelse (f.eks. glatløbede haglgeværer til jagt),
- musketgeværer, rifler og karabiner fremstillet før 1938 samt ammunition hertil,

- funktionsduelige kopier af musketgeværer, rifler og karabiner, som oprindeligt blev fremstillet før 1890, samt ammunition hertil,
- revolvere, pistoler og maskingeværer fremstillet før 1890 og funktionsduelige kopier heraf samt ammunition hertil,
- tåregasser og aktive midler til opretholdelse af ro og orden, der er individuelt emballeret til selvforsvarsformål (f.eks. peberspray mm.), og
- armbrøster.

Hvad angår produktionsmidler skal det særligt bemærkes, at det af EU's våbenliste omfattede produktionsudstyr generelt er defineret som udstyr, der er "specielt designet eller modificeret" til fremstilling af de øvrige våben mv. på listen, jf. navnlig våbenlistens kategori 18, punkt a og b. Listen omfatter således som udgangspunkt ikke produktionsmidler til våben mv. uden for listen. Sådanne produktionsmidler er derimod omfattet af den mere generelle formulering i våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 4.

I øvrigt omfatter våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 4, ikke kun produktionsmidler, der er specielt designet eller modificeret til fremstilling af våben mv., men tillige produktionsmidler, der "*overvejende*" anvendes til sådan fremstilling, men som *tillige* kan være beregnet til produktion af civile produkter.

§ 6, stk. 1, nr. 4, er en videreførelse af § 7, nr. 3, i 1934-våbenloven, der omfattede "instrumenter og apparater, som udelukkende er forfærdiget til fremstilling af krigsammunition eller til fremstilling eller istandsættelse af våben". Bestemmelsen blev ved en lovændring i 1964 ændret til den nuværende ordlyd, herunder således at ordet "udelukkende" blev udskiftet med "overvejende". Formålet med denne udvidelse af bestemmelsen var at opfylde en dagældende embargo vedtaget af FN's Sikkerhedsråd, der pålagde medlemsstaterne at standse salg og afskibning til Sydafrika af materiel til fabrikation og vedligeholdelse af våben og ammunition.

Med den gældende formulering af § 6, stk. 1, nr. 4, kan visse produktionsmidler efter omstændighederne være omfattet af både våbenlovens § 6 og dual-use forordningen, som er nærmere beskrevet i våbenarbejdsgruppens rapport (bilag 1), afsnit 3.1.2. Dette kan for det første være tilfældet, hvis produktionsmidlet er omfattet af dual-use forordningens liste. For det andet vil udførsel af produktionsmidler af dual-use karakter til et våbenembargobelagt land med henblik på fremstilling af våben i dag kræve tilladelse fra Erhvervs- og Byggestyrelsen i henhold til dual-use forordningens catch-all bestemmelser. Formålet med den ovennævnte udvidelse af våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 4, er dermed nu tillige tilgodeset med dual-use forordningen.

Knowhow og anden uhåndgribelig teknologi er som udgangspunkt ikke omfattet af våbenlovens § 6. Knowhow, der er materialiseret i form af f.eks. tegninger eller edb-programmer, kan imidlertid være omfattet.

3.2. Internationale instrumenter

EU's adfærdskodeks for våbeneksport, som blev vedtaget af Rådet den 5. juni 1998, finder anvendelse på de produkter, som er opført på EU's fælles liste over militært udstyr (EU's våbenliste). Den første liste blev vedtaget af Rådet den 13. juni 2000 og er siden blevet erstattet af en revideret liste vedtaget af Rådet den 17. november 2003 (2003/C 314/01).

EU's våbenliste svarer i alt væsentligt til våbenlisten i Wassenaar Arrangementet (WA), som er et multilateralt forum, hvor 34 lande samarbejder om eksportkontrol med dels våben, dels dual-use produkter. WA's lister, herunder våbenlisten, revideres normalt en gang om året i forbindelse med WA's plenarmøde i december måned.

Det kan ikke udelukkes, at der fremover kan opstå både midlertidige og permanente forskelle mellem våbenlisterne i henholdsvis EU og WA.

EU's/WA's våbenliste omfatter 22 hovedkategorier af våben og militært udstyr. Hovedkategorierne er nærmere defineret i talrige underpunkter. Hovedkategorierne er følgende:

1. Visse glatløbede våben med en kaliber på under 20 mm, andre våben og automatiske våben med en kaliber på 12,7 mm (0,50 tommer) eller herunder samt tilbehør og specialdesignede komponenter hertil.
2. Glatløbede våben med en kaliber på over 20 mm eller derover, andre våben eller andet forsvarsmateriel med en kaliber på over 12,7 mm (0,50 tommer), lavetter samt visse former for tilbehør og specielt designede komponenter hertil.
3. Ammunition specielt designet til våben under position 1, 2 eller 12 og tempereringsanordninger specielt designet til sådan ammunition samt specielt designede komponenter hertil.
4. Bomber, torpedoer, raketter, missiler, andre eksplosive anordninger og ladninger samt tilhørende udstyr samt visse former for tilbehør, der er specielt designet til militær anvendelse, og komponenter specielt designet hertil.
5. Ildkontrol og tilhørende advarsels- og alarmudstyr samt visse tilhørende systemer, prøve- og indstillingsudstyr samt udstyr til modforanstaltninger, der er specielt designet til militær anvendelse, og specielt designede komponenter og specielt designet tilbehør hertil.
6. Landkøretøjer og komponenter hertil der specielt er designet eller modificeret til militær anvendelse samt køretøjer med træk på alle hjul, der kan anvendes i terræn, og som er fremstillet eller udstyret med materialer til ballistisk beskyttelse svarende til niveau III eller derover.

7. Visse kemiske eller biologiske toksiske midler (agents), tåregasser, radioaktivt materiale, beslægtet udstyr, komponenter, materialer og teknologi.
8. Diverse energimaterialer, herunder sprængstoffer, samt beslægtede stoffer.
9. Krigsskibe og visse former for særligt udstyr og tilbehør til skibe og komponenter hertil, som er specielt designet til militær anvendelse.
10. Visse former for fly, ubemandede luftfartøjer, flymotorer og udstyr til fly samt hermed beslægtet udstyr og komponenter, der er specielt designet eller modificeret til militær anvendelse.
11. Elektronisk udstyr, der ikke er underlagt eksportkontrol i henhold til andre punkter på listen, og som er specielt designet til militær anvendelse, og komponenter, som er specielt designet hertil.
12. Visse våbensystemer med høj kinetisk energi og dermed beslægtet udstyr og komponenter, som er specielt designet hertil.
13. Visse former for panser- eller beskyttelsesudstyr samt konstruktioner og komponenter.
14. Specialudstyr til militær træning eller til simulering af militære scenarier, simulatorer, der er specielt designet til oplæring i brugen af skydevåben eller våben, der er underlagt eksportkontrol i henhold til punkt 1 eller 2, samt komponenter og tilbehør, som er specielt designet hertil.
15. Diverse former for billedudstyr eller udstyr til modforanstaltninger, der er specielt designet til militær anvendelse, og specielt designede komponenter og tilbehør hertil.
16. Smedede, støbte eller andre ufærdige produkter, hvis anvendelse i et produkt, der er underlagt eksportkontrol, kan påvises ved materialets sammensætning, form eller funktion, og som er specielt designet til produkter, der er underlagt eksportkontrol i henhold til punkt 1-4, 6, 9, 10, 12 eller 19.
17. Diverse udstyr, materialer og arkiver og komponenter specielt designet hertil.
18. Udstyr til fremstilling af produkter opført på EU's våbenliste.
19. Dirigerede energivåbensystemer, tilhørende udstyr, udstyr til modforanstaltninger og testmodeller samt komponenter specielt designet dertil.
20. Diverse kryogenisk og "superledende" udstyr samt komponenter og tilbehør specielt designet hertil.
21. Visse former for software.
22. Visse former for teknologi

Våbenarbejdsgruppen har efter en gennemgang af andre internationale eksportkontrolregimer og instrumenter (Missilteknologiregimet (MTCR), FN's Konvention om Forbud mod Biologiske Våben (BTWC), FN's Konvention om Forbud mod Kemiske Våben (CWC), Australien Gruppen, Traktaten om ikke-spredning af atomvåben (NPT), Zangger Komiteen og Nuclear Suppliers Group (NSG)) konkluderet, at samtlige våben og militære produkter, som i henhold til ovennævnte regimer og instrumenter skal underlægges eksportkontrol, er dækket af EU's/WA's våbenliste, som i det hele anses for omfattet af våbenlovens § 6. Der henvises til afsnit 3.2. i arbejdsgruppens rapport (bilag 1).

3.3. *Udenlandsk ret*

Våbenarbejdsgruppen har i foråret 2004 via Udenrigsministeriet og de danske ambassader i de respektive lande indhentet oplysninger om retstilstanden i de øvrige 14 ”gamle” EU-lande samt Norge, Canada og USA.

Holland og Østrig anvender EU’s/WA’s våbenliste direkte til afgrænsning af de produkter, der er omfattet af landenes våbeneksportkontrollsystemer – Holland ved en præcis gengivelse af listens indhold i loven, Østrig ved medtagelse af listen som bilag til den relevante lov. Listerne er for begge landes vedkommende udtømmende.

I Portugal følger man ved våbeneksportkontrol WA’s og EU’s våbenliste(r) og MTCR’s liste. Forsvarsministeriet har hjemmel til at forbyde eksport af produkter, der er fremstillet i Portugal samt produkter, der tidligere er importeret, eller er i transit, hvis disse anses for at kunne skade de nationale forsvarsinteresser.

Den spanske våbeneksportkontrollovgivning afgrænses ved hjælp af tre lister: EU’s våbenliste, MTCR’s liste og en liste vedrørende politi og sikkerhed. Spanien har derudover en opsamlingsbestemmelse, som indebærer, at de spanske myndigheder kan underkaste udførsel af produkter, som ikke er omfattet af ovennævnte lister, krav om tilladelse, hvis udførslen kan (”may”) gå til et kritisk land eller til anvendelse i et masseødelæggelsesprogram.

Storbritannien har en national liste, som omfatter militære og visse andre produkter. Listen består af to dele. Den ene del er den britiske militære liste (”UK Military List”), som også omfatter sikkerheds- og paramilitære produkter. Denne del svarer i vidt omfang til EU’s våbenliste, men er ikke identisk med denne. Den anden del omfatter visse former for varer og teknologi vedrørende eksplosivstoffer.

Efter britisk ret er det endvidere forbudt uden tilladelse at foretage enhver form for handling, som er beregnet på at fremme fremskaffelse eller levering af dels langtrækkende missiler (og dele hertil) samt torturudstyr, der befinder sig uden for Storbritannien, dels militært udstyr af enhver art, der befinder sig uden for Storbritannien, når udstyret er beregnet for embargobelagte destinationer. Forbuddet gælder aktiviteter, der finder sted i Storbritannien og aktiviteter udført af britiske statsborgere i udlandet. Eksport fra Storbritannien er dermed omfattet.

Irlands Control of Exports Order dækker ud over EU’s/WA’s våbenliste en række yderligere militære produkter, som hovedsageligt vedrører ammunition, skydevåben og eksplosivstoffer. Herudover dækker de irske eksportkontrolregler en række sikkerheds- og paramilitære produkter.

Finland, Norge og Canada opererer efter det oplyste med nationale våbenlister, som i alt væsentligt svarer til EU's/Wassenaars våbenlister.

Norge har imidlertid oplyst, at der ud over listen gælder en opsamlingsbestemmelse, som indebærer, at der uden hensyn til de nationale produktlister (våbenlisten og en dual-use liste) er krav om tilladelse til udførsel af enhver vare eller teknologi til militær brug til områder, hvor der er krig eller fare for krig, eller til lande, hvor der er borgerkrig. På samme måde er der krav om tilladelse til enhver vare eller teknologi, når eksportøren er bekendt med, at varen eller teknologien er beregnet til eller vil blive brugt i forbindelse med masseødelæggelsesvåben og fremføringssmidler hertil.

Også Belgien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Sverige og Tyskland opererer med nationale produktlister. Det er ikke oplyst, på hvilke punkter disse nationale lister adskiller sig fra EU's/Wassenaars.

Samtlige nævnte lande har i øvrigt oplyst, at våbenrelateret software og/eller teknologi er omfattet af eksportkontrol.

Der foreligger ikke relevante oplysninger vedrørende retstilstanden i Grækenland.

3.4. Våbenarbejdsgruppens forslag

Som anført i pkt. 3.2. anses EU's/WA's våbenliste i sin helhed for omfattet af våbenlovens § 6. Våbenarbejdsgruppen anfører i den forbindelse, at de fleste produkter på listen da også falder naturligt ind under de 5 kategorier i våbenlovens § 6. Arbejdsgruppen peger imidlertid på, at militært simulations- og træningsudstyr (våbenlistens kategori 14) samt våbenrelateret software og teknologi (våbenlistens kategori 21 og 22) efter en naturlig sproglig forståelse ikke altid umiddelbart synes at falde ind under en af de 5 kategorier i § 6. Våbenlovens § 6 anses endvidere efter praksis for at omfatte dele til produkter, der i samlet eller færdigfremstillet tilstand er omfattet af bestemmelsen, selv om dette ikke fremgår udtrykkeligt af loven.

Hertil kommer, at våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 4, i et vist omfang omfatter dual-use produkter i form af produktionsmidler, der både kan anvendes til produktion af våben mv. og civile produkter. Der er dermed overlapning i forhold til dual-use forordningen. Denne forordning må i øvrigt efter arbejdsgruppens opfattelse anses for fuldt ud at tilgodese det oprindelige formål med at lade de nævnte produktionsmidler af dual-use karakter være omfattet af våbenlovens § 6, jf. afsnit 3.1.1. i arbejdsgruppens rapport (bilag 1).

Arbejdsgruppen anser på den baggrund ikke de nuværende kategorier i våbenlovens § 6 for egnede til også for fremtiden at afgrænse det produktmæssige anvendelsesområde for våbeneksportkontrolordningen. Hvis § 6 ikke helt skal erstattes med en anden form for produktafgrænsning, jf. nedenfor, bør § 6 derfor efter arbejdsgruppens opfattelse udvides med fire nye kategorier i form af 1) militært simulations- og træningsudstyr, 2) dele til de af § 6 omfattede produkter samt 3) software og 4) teknologi. Det er endvidere arbejdsgruppens opfattelse, at ordet ”overvejende” i § 6, stk. 1, nr. 4, bør udgå, så dual-use produkter ikke længere er omfattet.

Med disse ændringer vil kategorierne i våbenlovens § 6 efter arbejdsgruppens opfattelse være tidssvarende og vil – også ud fra en naturlig sproglig forståelse – dække samtlige produkter på den eksisterende våbenliste i EU/WA. Samtidig er kategorierne så brede, at de må antages at dække både nutidige og fremtidige former for våben og militært udstyr, som falder uden for EU’s/WA’s nuværende liste.

Inklusive ovennævnte opdatering af kategorierne i § 6 (model 1) opstiller våbenarbejdsgruppen i alt 6 mulige modeller for den fremtidige produktmæssige afgrænsning af våbenlovens eksportkontrolordning:

- 1) Opdatering af de nuværende kategorier i våbenlovens § 6.
- 2) ”Ren” anvendelse af EU’s/WA’s våbenliste.
- 3) EU’s/WA’s våbenliste og en dansk tillægsliste.
- 4) EU’s/WA’s våbenliste og en bred opsamlingsbestemmelse, der omfatter alle former for militært udstyr, som ikke er omfattet af listen. En sådan opsamlingsbestemmelse kan udformes som den opdaterede version af § 6, jf. model 1.
- 5) EU’s/WA’s våbenliste og en ”catch-all”-klausul, der omfatter alle former for militært udstyr, som ikke er omfattet af listen, når det pågældende udstyr er beregnet for et embargobelagt land eller til anvendelse i forbindelse med masseødelæggelsesvåben.
- 6) EU’s/WA’s våbenliste og en bemyndigelse for myndighederne til i konkrete tilfælde at pålægge en eksportør at ansøge om udførselstilladelse.

De enkelte modeller samt fordele og ulemper herved er nærmere beskrevet i afsnit 3.5. i våbenarbejdsgruppens rapport (bilag 1).

Arbejdsgruppen anfører som hovedargument mod anvendelse af EU's/WA's liste (model 2), at våben mv., som ikke er på listen, frit kan udføres til enhver destination. Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at der i dag i hvert fald kan peges på de i rapportens afsnit 3.1.1. (og dette lovforslags bemærkninger pkt. 3.1.) nævnte våben mv., herunder visse håndskydevåben. Hertil kommer, at våbentechnologien er i konstant udvikling, hvorfor der efterhånden vil opstå nye typer af våben og krigsmateriel, som ikke er omfattet af listen, hvilket da også er årsagen til, at de nævnte lister med mellemrum opdateres.

EU's/WA's liste må forventes, som hidtil, med mellemrum at blive opdateret. Der vil dog i sagens natur gå en vis tid fra en ny type våben mv. ser dagens lys, og til en ændring af EU's og/eller WA's liste kan vedtages. Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at EU's våbenliste blev vedtaget den 13. juni 2000 og opdateret den 17. november 2003, mens WA's våbenliste normalt bliver opdateret hvert år i december på WA's plenarmøde.

Det fremgår af arbejdsgruppens analyse af de øvrige modeller, at både model 3, model 5 og model 6 (og en eventuel kombination heraf) i forhold til model 2 begrænser de tilfælde, hvor våben og militært udstyr uden for EU's liste lovligt kan udføres uden tilladelse. Imidlertid sikrer kun model 1 og model 4, at alle våben og militært udstyr til enhver tid er omfattet af eksportkontrol.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at det vil være fordelagtigt for eksportører og andre, for hvem produktafgrænsningen i våbenlovens § 6 har betydning (navnlig våbentransportører, jf. våbenlovens § 7 a, og våbenformidlere, jf. de foreslåede regler herom) at anvende en udtømmende produktliste, jf. model 2 eller 3. Tvivlen om bestemmelsens produktmæssige rækkevidde vil dermed blive begrænset mest muligt, selv om også EU's/WA's liste indeholder en række skønsprægede formuleringer, der kan give anledning til fortolkningstvivel.

Det er endvidere arbejdsgruppens opfattelse, at risikoen for, at der vil være eller komme væsentlige våben/militære produkter ud over EU's/WA's liste og en dansk tillægsliste, jf. model 3, må anses for lille, og at det i givet fald formentlig kun vil være i en begrænset periode (indtil en revideret våbenliste træder i kraft).

Arbejdsgruppen finder imidlertid efter en samlet vurdering ikke, at fordelene ved at anvende en udtømmende produktliste er så tungtvejende, at denne risiko bør tages. Det er således arbejdsgruppens opfattelse, at våbeneksportkontrolordningen bør omfatte samtlige produkter på de til enhver tid gældende våbenlister i EU og Wassenaar Arrangementet, og at også restmængden af nuværende og fremtidige våben og militære produkter automatisk – dvs. uafhængigt af listerevisioner mv. – bør være omfattet.

Dette resultat kan opnås ved hjælp af model 1 (den opdaterede version af våbenlovens § 6) eller model 4 (WA's/EU's våbenliste med en opsamlingsbestemmelse svarende til den opdaterede version af § 6). De to modeller indebærer reelt samme retstilstand, idet samtlige produkter på EU's/WA's liste og andre produkter, som uden at være omfattet af EU's/WA's liste falder ind under kategorierne i den opdaterede § 6, vil være underlagt eksportkontrol efter begge modeller. Arbejdsgruppen anbefaler model 1 under hensyn til,

- at inkorporeringen af EU's/WA's liste direkte i lovgivningen som led i model 4 alene er af informativ betydning,
- at inkorporeringen af EU's/WA's liste vil medføre behov for ændring af den pågældende lov eller bekendtgørelse, hver gang EU's eller WA's våbenliste ændres, hvilket erfaringsmæssigt sker årligt,
- at den opdaterede § 6 også efter en naturlig sproglig forståelse dækker alle kategorier på EU's/WA's liste, og
- at sammenhængen mellem § 6 og EU's/WA's liste allerede i dag må anses for bredt kendt, jf. bl.a. oplysningerne herom i regeringens årlige rapporter om udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark.

Selv om model 1 indebærer, at EU's/WA's våbenliste kun er en delmængde af, eller eksempler på, de produkter, som er omfattet af våbenlovens § 6, så er der tale om så stor en delmængde og en så omfattende eksemplificering, at virksomheder og myndigheder i de allerfleste tilfælde, hvor udførselstilladelse er påkrævet, kan finde det pågældende produkt på listen.

EU's/WA's våbenliste er således et væsentligt fortolkningsbidrag til våbenlovens § 6 og dermed et nyttigt værktøj for eksportører og andre, der er berørt af bestemmelsen. Sammenhængen mellem våbenlovens § 6 og EU's/WA's liste bør derfor efter arbejdsgruppens opfattelse fremgå af både lovforslagets bemærkninger og af andet informationsmateriale om bestemmelsen. Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at både EU's og WA's til enhver tid gældende lister gøres tilgængelige på den eller de relevante myndigheders hjemmesider.

3.5. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet kan tiltræde våbenarbejdsgruppens forslag. Justitsministeriet finder det af afgørende betydning, at alle former for våben og militært udstyr – som efter gældende ret – til enhver tid er underlagt eksportkontrol.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (§ 6, stk. 1-2 og 4).

4. Ikke-fysisk overførsel af teknologi og software

Ved ikke-fysisk overførsel af teknologi og software forstås det forhold, at der fra ét land overføres teknologi (f.eks. knowhow om produktion eller anvendelse af våben mv.) eller software i ikke-fysisk form til et andet land via fax, telefon eller andre elektroniske medier.

4.1. Dansk ret

Som nævnt under punkt 3.1. er knowhow og anden uhåndgribelig teknologi vedrørende militært udstyr som udgangspunkt ikke omfattet af våbenlovens § 6. Knowhow, der er materialiseret i form af f.eks. tegninger eller edb-programmer, kan imidlertid være omfattet.

Det er tvivlsomt, i hvilket omfang ikke-fysisk overførsel til udlandet kan anses for omfattet af begrebet ”udførsel” i våbenlovens forstand. Dog anses i hvert fald overførsel til udlandet af edb-programmer via telekommunikation efter administrativ praksis for udførsel.

På dual-use området fremgår det af dual-use forordningens artikel 2, litra b) iii), at overførsel af software eller teknologi ved hjælp af elektroniske medier, telefax eller telefon til et bestemmelsessted uden for EU er underlagt kontrol. Mundtlig overførsel pr. telefon er dog kun omfattet af kontrolreglerne, hvis teknologien er indeholdt i et dokument, hvoraf den relevante del oplæses pr. telefon eller beskrives pr. telefon på en sådan måde, at der i alt væsentligt opnås samme resultat.

4.2. Internationale instrumenter

Wassenaar Arrangementet vedtog i 2001 en ”Statement of Understanding” (SoU), der forpligter medlemslandene til at føre kontrol med oplyst software og teknologi, uafhængigt af overførselsmåden. Erklæringen vedrører både dual-use produkter og militært udstyr, som i henhold til Wassenaar Arrangementets dual-use liste og våbenliste skal underlægges eksportkontrol.

Australien Gruppen vedtog på plenarmøde i 2002 at kontrollere ikke-fysisk overførsel af information og knowhow, som kan anvendes til kemiske eller biologiske våben.

I EU’s arbejdsgruppe om konventionelle våben (COARM) tog Sverige i 2001 initiativ til drøftelse af spørgsmålet om kontrol med ikke-fysisk overførsel. COARM konkluderede, at man ville fortsætte overvejelserne herom og tage erfaringerne fra dual-use området i betragtning. Ikke-fysisk overførsel står stadig på prioriteringslisten for COARM’s arbejde.

4.3. Udenlandsk ret

Våbenarbejdsgruppen har i foråret 2004 via Udenrigsministeriet og de danske ambassader i de respektive lande indhentet oplysninger om retstilstanden i de 14 andre "gamle" EU-lande med undtagelse af Belgien, Grækenland og Portugalsamt i Norge, USA og Canada.

Finland, Frankrig, Holland, Italien, Luxembourg, Spanien, Sverige, Tyskland, Norge, USA og Canada har oplyst, at også ikke-fysisk overførsel af den teknologi og software, som er omfattet af landenes eksportkontrolregler, kræver eksporttilladelse.

Irland og Storbritannien har oplyst, at elektronisk overførsel, dvs. pr. fax, telefon eller andre elektroniske medier, af teknologi og software er underlagt kontrol.

Storbritannien har i den forbindelse præciseret, at mundtlig overførsel af teknologi pr. telefon kun kræver tilladelse, hvis teknologien er indeholdt i et dokument, hvoraf den relevante del oplæses pr. telefon eller beskrives pr. telefon på en sådan måde, at der i alt væsentligt opnås det samme resultat. Denne begrænsning svarer til bestemmelsen i dual-use forordningens artikel 2, litra b, iii, jf. arbejdsgruppens rapport (bilag 1), afsnit 4.1.

Kun Østrig har oplyst, at ikke-fysisk overførsel slet ikke er omfattet af eksportkontrol.

4.4. *Våbenarbejdsgruppens forslag*

Våbenarbejdsgruppen påpeger, at der opnås det samme resultat, hvad enten våbenrelateret software og teknologi udføres fysisk (f.eks. på diskette, cd-rom eller papir) eller ikke-fysisk (f.eks. pr. fax eller e-mail), nemlig at den pågældende software/teknologi overføres fra Danmark til udlandet. Beskyttelsesinteressen – dvs. interessen i at sikre, at våbenrelateret software/teknologi ikke kommer i "forkerte hænder" – er således også den samme. Hertil kommer, at en ordning, hvor alene fysisk udførsel kontrolleres, giver vide muligheder for at omgå kontrolordningen ved at vælge en ikke-fysisk overførselsmåde for så vidt angår software og teknologi.

På den baggrund finder arbejdsgruppen, at det afgørende for, om udførsel af software og teknologi til udlandet skal kræve tilladelse, bør være, om den pågældende teknologi og software efter sin art er omfattet af eksportkontrolordningen, og ikke på hvilken måde udførslen sker. Også ikke-fysisk overførsel (med fax, telefon eller andre elektroniske medier) til udlandet af nævnte teknologi og software bør således kræve tilladelse efter våbenlovens § 6.

Mundtlig overførsel af teknologi pr. telefon eller lignende kommunikationsmiddel bør efter arbejdsgruppens opfattelse – som i dual-use forordningens artikel 2, litra b, iii, og den britiske ordning, jf. afsnit 4.1. og 4.3. i arbejdsgruppens rapport (bilag 1) – kun være omfattet af kontrolord-

ningen, hvis teknologien er indeholdt i et dokument, hvoraf den relevante del oplæses eller beskrives pr. telefon eller lignende på en sådan måde, at der i alt væsentligt opnås det samme resultat. Formålet med denne afgrænsning er på den ene side at undgå, at eksportkontrolreglerne kan omgås ved mundtlig gengivelse af rapporter mv. frem for fremsendelse af selve dokumentet, og på den anden side at undgå at gribe ind i adgangen til uensureret at føre almindelige samtaler med fagligt islæt.

4.5. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet kan i det hele tiltræde våbenarbejdsgruppens forslag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (§ 6, stk. 3).

5. *Teknisk bistand vedrørende våben mv.*

Ved teknisk bistand vedrørende våben mv. forstås teknisk assistance i form af instruktion, oplæring, overførsel af driftskendskab eller konsulent-service i forbindelse med udvikling, fremstilling, samling, prøvning, vedligeholdelse, reparation eller enhver anden form for teknisk service af våben mv.

Der kan foretages eksport af teknisk bistand i den forstand, at en person rejser til udlandet med henblik på at yde teknisk assistance dér. Herudover kan teknisk bistand eksporteres i den forstand, at en person yder teknisk assistance til en modtager i sit hjemland (f.eks. en tilrejsende udlænding) med henblik på modtagerens senere anvendelse heraf i udlandet.

Teknisk assistance, som ydes hen over landegrænser, f.eks. instruktioner, som en afsender i ét land afgiver til en modtager i et andet land, kategoriseres ikke som teknisk bistand, men efter omstændighederne som eksport (hvis assistancen ydes ved hjælp af et fysisk medie som papir eller disketter) eller ikke-fysisk overførsel (hvis assistancen ydes over telefonen, med e-post eller lignende) af teknologi.

5.1. *Dansk ret*

Efter våbenlovens § 1 er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, at fremstille skydevåben og ammunition hertil, håndgranater, bomber, miner, patroner, eksplosivstoffer, armbrøster, slangebøsser mv.

I henhold til våbenlovens § 5 er det forbudt uden justitsministerens tilladelse at tilvirke og udvikle, eller med henblik herpå forske i, faste stoffer, væsker eller luftarter, som ved spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende.

Efter krigsmateriellovens § 2, jf. § 1, er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren at fremstille

- Materiel, som er konstrueret til militær anvendelse, og som ikke finder civil anvendelse.
- Skydevåben, bortset fra våben, der er specielt konstrueret til jagtbrug, sportsbrug eller lignende.
- Ammunition, som kan anvendes til militære formål.
- Krudt og sprængstoffer.
- Komponenter og dele, som er konstrueret til at anvendes i materiel mv., som nævnt ovenfor, og som ikke finder civil anvendelse.

Disse regler anses efter fast praksis alene for at finde anvendelse på fremstilling i Danmark.

Fremstilling eller forskning uden de nødvendige tilladelser efter våbenloven straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år, jf. våbenlovens § 10, stk. 1. Fremstilling af de i krigsmateriellovens § 1 nævnte produkter uden tilladelse straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år, jf. krigsmateriellovens § 15, stk. 1 og 2.

Den, der yder teknisk assistance til brug for fremstilling i Danmark af de i våbenlovens §§ 1 og 5 samt krigsmateriellovens § 1 nævnte produkter kan – hvis producenten ikke er i besiddelse af fremstillingstilladelse – efter omstændighederne straffes for medvirken, jf. straffelovens § 23. Det samme gælder den, som yder teknisk assistance til brug for forskning i de i våbenlovens § 5 nævnte produkter, hvis forskeren ikke er i besiddelse af tilladelse til forskningen.

Den, der yder assistance til fremstilling af, eller forskning i, de nævnte produkter i udlandet, kan – uanset om assistancen ydes i Danmark eller i udlandet – ikke straffes for medvirken, da våbenlovens og krigsmateriellovens krav om tilladelse som nævnt alene finder anvendelse på fremstilling og forskning på dansk område.

Økonomi- og Erhvervsministeriet har den 8. december 2004 fremsat lovforslag om kontrol med teknisk bistand med henblik på implementering af EU's fælles aktion om teknisk bistand, jf. nærmere herom pkt. 5.2., for så vidt angår dual-use området.

Lovforslaget indebærer, at det forbydes at yde teknisk bistand uden for EU's område, hvis bistanden er bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske

eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer, eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben.

Forbuddet gælder kun teknisk bistand vedrørende produkter og teknologi, der skal kontrolleres efter dual-use forordningen. Teknisk bistand, der relaterer sig direkte til produkter, der alene kan anvendes som masseødelæggelsesvåben og dermed ikke har nogen civile anvendelsesmuligheder, og missiler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremføring af masseødelæggelsesvåben, er derimod ikke omfattet, da sådanne produkter hører under Justitsministeriets område.

Følgende tilfælde er, i overensstemmelse med den fælles aktion, undtaget fra det foreslåede forbud:

- 1) Ydelse af teknisk bistand i de nærtstående lande, som efter dual-use forordningen er omfattet af EU's fællesskabsudførelstilladelse, dvs. Australien, Canada, Japan, New Zealand, Norge, Schweiz, og USA.
- 2) Ydelse af teknisk bistand, der har form af overførsel af information, der er frit tilgængelig for offentligheden, eller som vedrører grundforskning.
- 3) Ydelse af teknisk bistand i mundtlig form som vedrører produkter, der ikke er omfattet af eksportkontrol i henhold til dual-use forordningen.

Endvidere bemyndiges økonomi- og erhvervsministeren i lovforslaget til at dispensere fra forbuddet ud fra sikkerhedspolitiske, humanitære eller andre beskyttelsesværdige hensyn.

I henhold til lovforslaget straffes alene forsætlige og groft uagtsomme overtrædelser af forbuddet. Strafferammen går fra bøde og op til 2 års fængsel.

Lovforslaget indeholder endelig en bestemmelse om, at overtrædelser af forbuddet hører under dansk straffemyndighed, selv om handlingen ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde, hvis handlingen er foretaget af en person, der på gerningstidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat.

Reglerne om dansk straffemyndighed er gennemgået under pkt. 2.2.2. ovenfor.

5.2. *Internationale instrumenter*

Rådets fælles aktion vedrørende kontrol med teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP) blev – samtidig med dual-use forordningen, som den fælles aktion komplementerer – vedtaget den 22. juni 2000.

Teknisk bistand er i den fælles aktions artikel 1 defineret som enhver form for teknisk assistance i forbindelse med reparation, udvikling, fremstilling, samling, prøvning, vedligeholdelse eller enhver anden form for teknisk service, og kan tage form af instruktion, oplæring, overførsel af driftskendskab eller konsulent-service. Også mundtlig bistand er omfattet.

Teknisk bistand skal efter artikel 2 underlægges kontrol, hvis bistanden ydes uden for EU af en fysisk eller juridisk person, der er bosat i EU, og hvis bistanden er bestemt til, eller yderen er klar over, at den er bestemt til, anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske eller nukleare våben, eller andre nukleare sprænglegemer, eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben. Det bemærkes, at bestemmelsen i vidt omfang er formuleret som catch all bestemmelsen i dual-use forordningens artikel 4, stk. 1, jf. våbenarbejdsgruppens rapport (bilag 1), afsnit 3.1.2.

Undtaget fra kravet om kontrol er dog tilfælde, hvor

- den tekniske bistand ydes i Australien, Canada, Japan, New Zealand, Norge, Schweiz og USA,
- den overførte viden er frit tilgængelig eller vedrører grundforskning, eller
- bistanden er i mundtlig form og ikke vedrører produkter, der skal kontrolleres i henhold til de internationale kontrolordninger i Australien Gruppen, MTCR, NSG, Wassenaar Arrangementet, Zanger-Komitéen og konventionen om kemiske våben.

Den fælles aktion er vedtaget samtidig med og har til formål at komplementere dual-use forordningen. Aktionen må imidlertid ud fra såvel en ordlyds- som en formålsfortolkning anses for at omfatte både teknisk bistand vedrørende dual-use produkter, der skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben, og teknisk bistand, der relaterer sig direkte til produkter, der alene kan anvendes som masseødelæggelsesvåben og dermed ikke har nogen civile anvendelsesmuligheder, og missiler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremføring af masseødelæggelsesvåben. Dual-use produkter hører under Økonomi- og Erhvervsministeriets område, mens ”rene” masseødelæggelsesvåben og missiler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremføring heraf, hører under Justitsministeriets område. Fuld implementering af den fælles aktion forudsætter således ny lovgivning på begge ministeriers område.

Teknisk bistand vedrørende konventionelle våben eller dual-use produkter, som kan – og i det konkrete tilfælde skal – bruges til udvikling, fremstilling mv. af konventionelle våben, skal ikke i henhold til den fælles aktion underkastes kontrol.

Hverken EU eller andre internationale fora har truffet beslutning om, at der bør, endsige skal, føres kontrol med teknisk bistand vedrørende våben og militært udstyr i videre omfang, end hvad der følger af den fælles aktion.

Det skal dog bemærkes, at FN's Sikkerhedsråds resolution 1540 af 28. april 2004 vedrørende ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil som nævnt i pkt. 2.3.7. blandt andet indebærer en forpligtelse for medlemsstaterne til at indføre passende kontrol med kapital og tjenesteydelser ("funds and services") vedrørende eksport af disse våben, så som finansiering og transport, der kan bidrage til spredning.

Det kan ikke ganske udelukkes, at ydelse af teknisk bistand i modtagerlandet i forbindelse med eksport af masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil kan anses for omfattet af begrebet "services", herunder også – i modsætning til den fælles aktion – teknisk bistand der ydes inden for EU. Imidlertid vil sådan teknisk bistand efter omstændighederne kunne straffes som medvirken til overtrædelse af våbenlovens eksportkontrolregler, jf. § 6. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne i pkt. 2.3.7.

5.3. *Udenlandsk ret*

Våbenarbejdsgruppen har i foråret 2004 via Udenrigsministeriet og de danske ambassader i de respektive lande indhentet oplysninger om retstilstanden i de 14 andre "gamle" EU-lande med undtagelse Grækenland og Portugal samt i Norge, USA og Canada.

Belgien, Finland, Holland, Irland, Luxembourg, Storbritannien, Sverige, Tyskland og Østrig fører efter det oplyste ikke kontrol med teknisk bistand vedrørende militært udstyr. Østrig forventer dog at indføre sådanne regler i begyndelsen af 2005, mens Sverige og Irland har spørgsmålet under overvejelse.

Holland, Storbritannien og Tyskland har udtrykkeligt anført, at disse lande ikke agter at indføre kontrol med teknisk bistand ud over hvad EU's fælles aktion om teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben kræver. Storbritannien har dog "overimplementeret" den fælles aktion for så vidt angår det geografiske område, idet Storbritannien kræver tilladelse til teknisk bistand med henblik på forsyning, levering, fremstilling, vedligeholdelse eller brug af masseødelæggelsesvåben uden for EU, både når bistanden ydes uden for EU og i EU, herunder i Storbritannien. EU's fælles aktion om teknisk bistand forudsætter derimod alene kontrol af teknisk bistand ydet uden for EU.

Frankrig og Italien har uden at beskrive regelsættet nærmere oplyst, at disse lande fører kontrol med teknisk bistand vedrørende militært udstyr. Frankrig har dog oplyst, at visse uddannelsesydelse fritages, når de ikke er af følsom karakter.

I Spanien er udførsel af teknologi vedrørende militært udstyr underlagt kontrol. Teknologi defineres dels som ”tekniske data” (f.eks. tegninger, diagrammer, formler, tabeller og instruktioner skrevet eller optaget på et medie eller en indretning, f.eks. disketter eller bånd.), dels som ”teknisk bistand” (dvs. instruktion, kundskaber, træning, arbejds erfaring, konsulent ydelse). Teknisk bistand kan omfatte overførsel af tekniske data). Der foreligger ikke oplysninger om den geografiske afgrænsning af den omfattede tekniske bistand.

I Norge er teknisk bistand reguleret i udenrigsdepartementets forskrifter af 10. januar 1989. Det fremgår af forskrifternes § 1 d, at tjenester knyttet til varer og teknologi på Norges våbenliste og Norges liste over dual-use produkter samt tjenester i øvrigt, som direkte kan tjene til at udvikle et lands militære formåen, som ydes i udlandet eller i Norge til brug i udlandet, kræver tilladelse.

Efter amerikansk ret kræver ydelse af teknisk bistand på våbenområdet (”defense service”) tilladelse. ”Defense service” er i International Traffic in Arms Regulation (ITAR) 120.9 defineret som følger:

- a. Ydelse af assistance (inkl. oplæring) til udenlandske personer, uanset om det er i USA eller i udlandet, vedrørende design, udvikling, teknik, fremstilling, produktion, samling, test, reparation, vedligeholdelse, modifikation, drift, afmilitarisering, destruktion, bearbejdning eller brug af forsvarsmateriel.
- b. Overførsel af tekniske data, som er underlagt eksportkontrol, til udenlandske personer, uanset om det er i USA eller i udlandet.
- c. Militær træning/oplæring af udenlandske delinger og styrker, regulære såvel som irregulære, inkl. formel eller uformel instruktion af udlændinge i USA eller i udlandet eller via korrespondancekurser, publikationer og medier af enhver art af teknisk, uddannelsesmæssig eller informativ art, hjælp til træning/oplæring, orientering, træningsøvelser og militær rådgivning.

Efter canadisk ret kræver teknisk bistand eksporttilladelse, når bistanden ydes i udlandet. Teknisk bistand er i ”Guide to Canada’s Export Controls” defineret således: ”Technical assistance” may take forms such as instruction, skills, training, working knowledge, consulting services. ”Technical assistance” may involve transfer of ”technical data”.

5.4. Våbenarbejdsgruppens forslag

Arbejdsgruppen påpeger, at fuld implementering af Rådets fælles aktion om teknisk bistand forudsætter, at der ud over kontrol med teknisk bistand vedrørende dual-use produkter, som skal

anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben og missiler til fremføring heraf (herefter benævnt dual-use teknisk bistand), som Økonomi- og Erhvervsministeriets lovforslag vedrører, også indføres kontrol med teknisk bistand, som relaterer sig direkte til produkter, der alene kan anvendes som masseødelæggelsesvåben og dermed ikke har nogen civile anvendelsesmuligheder, eller missiler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremføring af masseødelæggelsesvåben (herefter benævnt våbenteknisk bistand).

Der er i det internationale samarbejde ikke herudover vedtaget retningslinjer for, endsige forpligtelser til, indførelse af kontrol med teknisk bistand på våbenområdet, jf. dog bemærkningerne om FN's Sikkerhedsråds resolution 1540 i rapportens (bilag 1) afsnit 5.3., jf. afsnit 2.3.3, (lovforslagets pkt. 5.2., jf. pkt. 2.3.7.).

Arbejdsgruppen anfører, at kontrol af personer, der under ophold i udlandet yder teknisk bistand, adskiller sig væsentligt fra både den traditionelle våbeneksportkontrol og den generelt set nyere kontrol med våbenformidling. Både eksportkontrol og kontrol med våbenformidling indebærer restriktioner for henholdsvis overførsel og arrangering/forhandling af overførsel af våben fra ét land til et andet. Kontrol med teknisk bistand griber derimod ind i individers adgang til at tage arbejde, undervise mv. i udlandet.

En række af de lande, som vi normalt sammenligner os med (Holland, Storbritannien og Tyskland), har da også udtrykkeligt tilkendegivet, at de ikke agter at indføre kontrol med teknisk bistand vedrørende konventionelle våben.

På den baggrund finder arbejdsgruppen ikke grundlag for at anbefale, at Danmark indfører generel kontrol med teknisk bistand ud over, hvad der følger af EU's fælles aktion om teknisk bistand i forbindelse med masseødelæggelsesvåben.

Det er i den forbindelse arbejdsgruppens opfattelse, at reglerne om våbenteknisk bistand bør svare til reglerne om dual-use teknisk bistand. Arbejdsgruppen lægger herved vægt på, at de to former for teknisk bistand tjener samme formål, og at overgangen mellem teknisk bistand vedrørende dual-use produkter, der skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben, og våbenteknisk bistand, som vedrører selve masseødelæggelsesvåbnene, kan være glidende.

Arbejdsgruppen finder dog – i modsætning til Økonomi- og Erhvervsministeriets lovforslag – ikke grundlag for at fravige hovedreglen i dansk ret om, at både forsætlige og – både groft og simpelt – uagtsomme overtrædelser af særlove straffes.

Arbejdsgruppen lægger herved vægt på, at mens dual-use teknisk bistand både kan anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben og til fredelige formål, så retterden våbentekniske

bistand sig direkte mod masseødelæggelsesvåben. Således kan en yder af dual-use teknisk bistand meget vel savne kendskab til det endelige formål med bistanden, mens en yder af våben-teknisk bistand, jf. definitionen ovenfor, må antages som udgangspunkt at være klar over dette.

5.5. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde våbenarbejdsgruppens forslag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 7 c).

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Med forslaget iværksættes kontrolordninger vedrørende våbenformidling mv. Efter forslaget § 6, stk. 3, og § 7 b kræves der således tilladelse til henholdsvis ikke-fysisk overførsel af teknologi og software fra dansk område til udlandet og til våbenformidling uden for EU. Endvidere vil det efter forslaget § 7 c kræve dispensation at yde teknisk bistand uden for EU til fremstilling af masseødelæggelsesvåben. De nævnte kontrolordninger skal ses i sammenhæng med de gældende kontrolordninger for virksomhed på våbenområdet og må formodes alene at ville omfatte et begrænset antal tilfælde årligt. Lovforslaget skønnes på den baggrund ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller det offentlige af betydning.

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for borgerne.

7. Lovforslagets miljømæssige konsekvenser og forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget indebærer, at EU's fælles holdning af 23. juni 2003 om våbenmæglervirksomhed (2003/468/FUSP) gennemføres i dansk ret.

Endvidere gennemføres den del af EU's fælles aktion af 22. juni 2000 om teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP), som hører under Justitsministeriets område, dvs. regulering af teknisk bistand vedrørende produkter, der alene kan anvendes som masseødelæggelsesvåben og dermed ikke har nogen civile anvendelsesmuligheder, og missiler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremføring af masseødelæggelsesvåben.

Økonomi- og erhvervsministeren har den 8. december 2004 fremsat lovforslag nr. 138 om ændring af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske

forbindelser til tredjelande (Kontrol med teknisk bistand), som har til formål at gennemføre den fælles aktion for så vidt angår teknisk bistand vedrørende dual-use produkter, der i det konkrete tilfælde skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben.

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget gennemfører EU's fælles holdning af 23. juni 2003 om våbenmæglervirksomhed (2003/468/FUSP). Endvidere gennemføres den del af EU's fælles aktion af 22. juni 2000 om teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP), som hører under Justitsministeriets område	

8. Hørte myndigheder mv.

Præsidenterne for Østre Landsret, Vestre Landsret, Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Ålborg og Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen, Landsforeningen af beskikkede advokater, Advokatrådet, Danmarks Rederiforening, Dansk Skibsmæglerforening Specialarbejderforbundet i Danmark, Dansk Industri, Dansk Handel & Service, Danske Våbenhandlers Brancheforening, Dansk Bøssesemager og Vaabenhandler Forening, Dansk Skytte Union, De Danske Skytteforeninger, Dansk Firmaidrætsforbund og Danmarks Jægerforbund.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I bilag 4 til lovforslaget er lovforslagets enkelte bestemmelser sammenholdt med de gældende bestemmelser.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 4, stk. 1)

Efter den gældende bestemmelse i våbenlovens § 4, stk. 1, er det forbudt at bære kniv eller dolk på bl.a. offentligt tilgængelige steder, medmindre der er et konkret anerkendelsesværdigt formål hermed.

Det foreslås præciseret, at forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1, også omfatter *besiddelsen* af knive og dolke.

Formuleringen ”offentligt tilgængelige steder” blev indsat ved lov nr. 217 af 31. marts 2004 (Forbud mod at bære kniv m.v. samt skærpelse af straffen for ulovlig besiddelse af kniv m.v.) i stedet for den tidligere formulering om ”steder, hvortil der er almindelig adgang”. Formålet hermed var at udvide knivforbuddet til også at omfatte besiddelse af knive i biler, som befinder sig på et offentligt tilgængeligt sted.

I det oprindelige lovforslag nr. L 97, der blev fremsat den 26. november 2003, var det endvidere foreslået, at formuleringen om at ”bære” kniv blev udvidet til også at omfatte ”besiddelse” af kniv. Begrundelsen herfor var, at ordet ”bære” efter en naturlig sproglig forståelse omfatter tilfælde, hvor kniven medbringes på personen eller i en taske eller anden håndbagage. Da det blev foreslået at lade bestemmelsens anvendelsesområde omfatte køretøjer, fandtes det – rent sprogligt – mest naturligt at ændre bestemmelsen, så forbuddet kom til at omfatte ”besiddelse” af kniv.

Den 27. februar 2004 blev der på baggrund af den mellemliggende debat om lovforslaget stillet et ændringsforslag til formuleringen af § 4, stk. 1, som havde til formål at ændre afgrænsningen af de omfattede knive mv. I den forbindelse blev formuleringen vedrørende ”besiddelse” af kniv udeladt. Det fremgik imidlertid af bemærkningerne til ændringsforslaget, som blev vedtaget af Folketinget, at det fortsat var hensigten, at besiddelse af kniv i biler på offentligt tilgængelige steder skulle være omfattet af forbuddet.

Regeringen finder, at det bør fremgå udtrykkeligt af våbenlovens § 4, stk. 1, at forbuddet omfatter ”besiddelse” af knive.

Til nr. 2 (§ 6)

Den gældende bestemmelse i våbenlovens § 6 fortolkes efter fast praksis således, at alle produkter på EU's og Wassenaar Arrangementets våbenlister er omfattet af forbuddet mod udførsel uden tilladelse. Lovforslaget indebærer, at angivelsen i våbenlovens § 6 af de våben mv., som er underlagt eksportkontrol, opdateres, så angivelsen også efter en naturlig sproglig forståelse dækker samtlige produktkategorier på EU's/WA's våbenliste. Samtidig kodificeres den hidtidige praksis om, at også dele til de i § 6 nævnte våben mv. er omfattet af eksportkontrol. Det bemærkes herved, at også EU's/WA's våbenliste i vidt omfang omfatter dele til det af listen omfattede militære udstyr. Endelig indebærer lovforslaget, at dual-use produkter i form af produktionsmidler, der både kan anvendes til produktion af våben mv. og civile produkter, ikke længere er omfattet af våbenlovens § 6, men alene kan være omfattet af dual-use forordningen.

Stk. 1, nr. 1-2, er en videreførelse af de gældende bestemmelser.

Nr. 3 indebærer, at eksportkontrolordningen ikke alene omfatter materiel til land-, sø- eller luftkrig, jf. den gældende nr. 3, men materiel til enhver form for krigsførelse.

Nr. 4 omfatter som ny særskilt kategori militært simulations- og træningsudstyr.

Nr. 5 svarer i vidt omfang til den gældende nr. 4. Dog er formuleringen ”der overvejende anvendes til” erstattet af ”der er specielt konstrueret eller modificeret til”. Dette indebærer, at dual-use produkter i form af produktionsmidler, der overvejende anvendes til produktion af våben mv., men som også er beregnet til produktion af civile produkter, ikke længere er omfattet. Sådanne dual-use produkter vil fortsat være omfattet af dual-use forordningen og den kontrolordning, der er knyttet hertil.

Nr. 6 indebærer, at dele, der er specielt konstrueret eller modificeret til de i nr. 1-5 nævnte produkter – og ikke som hidtil kun dele til produktionsmidler, jf. den gældende nr. 4 – udtrykkeligt er omfattet af § 6.

Nr. 7 er en videreførelse af den gældende nr. 5.

Nr. 8 omfatter som ny særskilt kategori software specielt konstrueret eller modificeret til udvikling, fremstilling eller anvendelse af de i nr. 1-7 nævnte genstande. Software kan endvidere være omfattet direkte af nr. 1-7, hvis softwaren er eller udgør en del af de i nr. 1-7 nævnte genstande uden at tjene til udvikling, fremstilling eller anvendelse heraf.

Nr. 9 omfatter som ny særskilt kategori teknologi til udvikling, fremstilling eller anvendelse af de i nr. 1-8 nævnte genstande.

Stk. 2, nr. 1-4, undtager visse former for teknologi fra forbuddet i stk. 1, nr. 9. Således undtages teknologi vedrørende genstande, der er opnået udførselstilladelse til efter stk. 1, når teknologien udføres til samme modtager, som i henhold til udførselstilladelsen er modtager af de pågældende genstande (nr. 1). Endvidere undtages teknologi, der er frit tilgængelig for offentligheden (nr. 2), teknologi, som vedrører grundforskning (nr. 3), og teknologi, som alene omfatter, hvad der som minimum kræves i forbindelse med patentansøgninger (nr. 4).

Undtagelserne i stk. 2 svarer til undtagelserne i den generelle teknologinote i EU's/WA's våbenliste. EU's våbenliste indeholder ikke nærmere forklaringer eller definitioner på de enkelte undtagelser. I Wassenaar Arrangementet defineres begrebet "til fri offentlig anvendelse" imidlertid som følger:

""teknologi" ..., som er stillet til disposition uden begrænsninger for dens videre udbredelse. (Begrænsninger i ophavsret undtager ikke "teknologi" ... fra at være "til fri offentlig anvendelse".)"

Begrebet "videnskabelig grundforskning" defineres som følger:

"Eksperimentelt eller teoretisk arbejde, der i hovedsagen udføres for at skaffe ny viden om grundlæggende principper for fænomener eller observerbare kendsgerninger, og som ikke primært er rettet mod et konkret, praktisk mål."

Der henvises til pkt. 3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Stk. 3 præciserer, at forbuddet i stk. 1 omfatter både fysisk flytning af de i § 1, stk. 1, nr. 1-9, nævnte genstande ud fra dansk område og ikke-fysisk overførsel af disse genstande til udlandet ved hjælp af fax, telefon eller andet elektronisk medie. Ikke-fysisk overførsel vil navnlig kunne komme på tale for så vidt angår software og teknologi.

Mundtlig overførsel af teknologi pr. telefon eller lignende kommunikationsmiddel er dog kun omfattet, hvis teknologien er indeholdt i et dokument, hvoraf den relevante del oplæses eller beskrives på en sådan måde, at der i alt væsentligt opnås det samme resultat, som hvis oplæsning havde fundet sted. Denne afgrænsning af våbeneksportkontrollen i forhold til mundtlig overførsel af teknologi svarer til, hvad der gælder på dual-use området, jf. dual-use forordningens artikel 2, litra b, iii. Det bemærkes, at begrebet "dokument" omfatter dokumenter i både fysisk og elektronisk form.

Der henvises til pkt. 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Stk. 4, som bemyndiger justitsministeren til at udstede forbud mod udførsel af våben og ammunition af nogen art, svarer til bemyndigelsen i den gældende stk. 2, som er anvendt i bekendtgørelse nr. 66 af 26. januar 2000 om våben og ammunition mv., jf. § 27, stk. 1, således at udførsel af våben og ammunition af enhver art med nærmere angivne undtagelser kræver tilladelse fra Justitsministeriet eller politimesteren (politidirektøren).

Til nr. 3 (§§ 7 b og 7 c)

Til § 7 b

Danmark er i henhold til EU's fælles holdning af 23. juni 2003 om våbenmæglervirksomhed (2003/468/FUSP) retligt forpligtet til at indføre kontrol med våbenformidling. Herudover har Danmark ved vedtagelser i FN, OSCE og Wassenaar Arrangementet forpligtet sig politisk til at indføre kontrol med våbenformidling, som imidlertid ikke går ud over, hvad der kræves til opfyldelse af EU's fælles holdning. Bestemmelserne i § 7 b har til formål at opfylde disse forpligtelser.

Der henvises til pkt. 2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I henhold til *stk. 1, nr. 1*, er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, som mellemmand at forhandle eller arrangere transaktioner, som indebærer overførsel af de i § 6, stk. 1, nævnte våben mv. mellem lande uden for EU.

Bestemmelsen omfatter personer, der fungerer som mellemmand mellem overdrageren/eksportøren og erhververen/importøren eller disses repræsentanter uden selv at købe eller sælge de pågældende våben som led i overførslen.

I disse tilfælde skal tilladelse senest foreligge, inden formidleren har gjort overdrageren og/eller erhververen eller disses repræsentanter bekendt med både modpartens identitet (eller tid og sted for levering) og andre væsentlige elementer i den pågældende våbenoverførsel, f.eks. våbnenes art og antal, nærmere leveringsbetingelser eller lignende.

Der kræves som udgangspunkt ikke tilladelse for at en formidler – uden at modpartens identitet eller tid og sted for levering afsløres – f.eks. retter henvendelse til en våbenproducent med forespørgsel om dennes mulighed for at levere bestemte våben eller til en våbenhandler om dennes interesse i at aftage bestemte våben.

I henhold til stk. 1, nr. 2, er det forbudt uden tilladelse at købe eller sælge de i § 6, stk. 1, nævnte våben mv. som led i en overførsel mellem lande uden for EU eller i øvrigt arrangere en sådan overførsel som ejer af de nævnte våben mv.

Personer, der enten sælger (f.eks. som eksportør i afsenderlandet) eller køber (f.eks. som importør i modtagerlandet) våben mv. som led i en overførsel mellem ikke-EU-lande, er omfattet af denne bestemmelse. Også personer, der i realiteten fungerer som mellemmand mellem (den oprindelige) overdrager og (den endelige) erhverver, men som midlertidigt erhverver ejerskab til de pågældende våben mv. som led i overførslen, er omfattet. Endvidere er personer, der arrangerer overførsel af våben mv. som de selv har – og i forbindelse med overførslen mellem de pågældende lande beholder – ejerskabet til, ligeledes omfattet.

I tilfælde, hvor formidleren selv har eller får ejerskabet til de pågældende våben, skal tilladelse foreligge, inden formidleren fremsætter et konkret tilbud om overdragelse eller erhvervelse samt/eller overførsel af våbnene eller accepterer et sådant tilbud. Overfører formidleren våbnene til et andet land, uden at der (på overførselstidspunktet) er en anden modtager i dette land end formidleren selv, skal tilladelsen foreligge, inden overførslen sættes i værk.

Stk. 2 undtager handlinger, som foretages i et andet EU-land og handlinger, der foretages uden for EU af personer med fast bopæl i udlandet, fra forbuddet i stk. 1. Det er således alene formidlingsaktiviteter (indgåelse af købs- og salgsaftaler samt arrangering og forhandling af overførsler, jf. stk. 1), som foretages på dansk område, eller som foretages uden for EU af personer med fast bopæl i Danmark, som kræver dansk tilladelse.

Stk. 3 bemyndiger justitsministeren til at bestemme, at forbuddet i stk. 1 skal gælde overførsel af våben og ammunition af enhver art, dvs. også våben og ammunition til jagt, der er undtaget i våbenlovens § 6, stk. 1. Bemyndigelsen svarer til bemyndigelsen i våbenlovens § 6, stk. 2.

Der henvises til pkt. 2.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7 c

EU's fælles aktion af 22. juni 2000 om teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP) pålægger medlemsstaterne at føre kontrol med teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben, som ydes uden for EU. Bestemmelserne i § 7 c har til formål at gennemføre den del af den fælles aktion, som hører under Justitsministeriets område, dvs. regulering af teknisk bistand vedrørende produkter, der alene kan anvendes som masseødelæggelsesvåben og dermed ikke har nogen civile anvendelsesmuligheder, og missiler, der er

specielt konstrueret eller modificeret til fremføring af masseødelæggelsesvåben. Økonomi- og erhvervsministeren har den 8. december 2004 fremsat lovforslag nr. 138 om ændring af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande (Kontrol med teknisk bistand), som har til formål at gennemføre den fælles aktion for så vidt angår teknisk bistand vedrørende dual-use produkter, der i det konkrete tilfælde skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben. Bestemmelserne i § 7 c svarer til økonomi- og erhvervsministerens lovforslag.

Stk. 1 indeholder et forbud mod at yde teknisk bistand uden for EU vedrørende kemiske, biologiske eller nukleare våben og missiler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremføring af sådanne våben. Teknisk bistand vedrørende kemiske, biologiske og nukleare produkter, der kan anvendes som våben, og vedrørende missiler, der kan anvendes til fremføring af kemiske, biologiske eller nukleare våben, men som tillige kan anvendes civilt, er ikke omfattet af bestemmelsen, hvis de pågældende produkter eller missiler tillige kan anvendes til civile formål (dual-use produkter).

Stk. 2 definerer, hvad der forstås ved ”teknisk bistand”. Definitionen svarer til artikel 1, litra a, i EU’s fælles aktion om teknisk bistand.

Stk. 3, nr. 1, undtager teknisk bistand, der ydes i lande, som efter dual-use forordningen er omfattet af EU’s fællesskabsudførelstilladelse, fra forbuddet i stk. 1. Der er i henhold til den gældende dual-use forordning tale om Australien, Canada, Japan, New Zealand, Norge, Schweiz og USA, jf. forordningens bilag II, del 3. Bestemmelsen svarer til artikel 4, litra a, i EU’s fælles aktion om teknisk bistand.

Stk. 3, nr. 2, undtager teknisk bistand i form af overførsel af information, der er frit tilgængelig for offentligheden, eller som vedrører grundforskning, fra forbuddet i stk. 1. Bestemmelsen svarer til artikel 4, litra b, i EU’s fælles aktion om teknisk bistand, der henviser til definitionen af disse begreber i internationale eksportkontrolordninger, -organer og -traktater.

Både EU (dual-use forordningen, bilag I) og de internationale eksportkontrolregimer (Wassenaar Arrangementet, Australiengruppen, Missilteknologikontrolregimet og Nuclear Suppliers Group) definerer begrebet ”til fri offentlig anvendelse” som følger:

”[information], som er stillet til disposition uden begrænsninger for dens videre udbredelse. (Begrænsninger i ophavsret undtager ikke [information] fra at være ”til fri offentlig anvendelse”).”

Begrebet ”videnskabelig grundforskning” defineres som følger:

”Eksperimentelt eller teoretisk arbejde, der i hovedsagen udføres for at skaffe ny viden om grundlæggende principper for fænomener eller observerbare kendsgerninger, og som ikke primært er rettet mod et konkret, praktisk mål.”

Efter *stk. 4* kan justitsministeren dispensere fra forbuddet i *stk. 1*. Det er forudsat, at dispensation kun skal meddeles undtagelsesvist under ganske særlige omstændigheder. Der kan f.eks. eventuelt blive tale om dispensation til ydelse af teknisk bistand vedrørende beskyttelse eller modforanstaltninger mod masseødelæggelsesvåben.

Overtrædelse af forbuddet i *stk. 1* er en alvorlig handling, da der er tale om teknisk bistand til udvikling, fremstilling mv. af masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil. Danmark er endvidere i henhold til EU's fælles aktion om teknisk bistand forpligtet til at etablere lovgivning i overensstemmelse med aktionens bestemmelser. For at sikre, at danske statsborgere og personer bosat i Danmark kan retsforfølges, hvis de pågældende yder teknisk bistand i strid med forbuddet i *stk. 1*, uanset om forholdet er strafbart der, hvor bistanden ydes, indeholder *stk. 5* en udtrykkelig bestemmelse herom.

Bestemmelsen indebærer, at kravet om dobbelt strafbarhed i straffelovens § 7 fraviges. Bestemmelsen indebærer samtidig, at bestemmelsen i straffelovens § 10, *stk. 2*, ikke finder anvendelse. Danske domstole er dermed i eventuelle sager om ulovlig ydelse af teknisk bistand i udlandet ikke bundet af et eventuelt udenlandsk strafmaksimum.

Der henvises til pkt. 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 (§ 10, stk. 1, 1. punktum)

Bestemmelsen indebærer, at overtrædelse af forbuddene i § 7 b, *stk. 1*, og § 7 c, *stk. 1*, straffes på samme måde som overtrædelse af blandt andet våbenlovens udførselsforbud, jf. § 6, *stk. 1*, dvs. med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

Der henvises til pkt. 2.5.5. og 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at lovændringen træder i kraft den 1. juli 2004.

Datoen svarer til den foreslåede ikrafttrædelsesdato i økonomi- og erhvervsministerens lovforslag nr. L 138 om ændring af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande (Kontrol med teknisk bistand).